

Delo je enako, le generacije so se zamenjale. Pred trideset in več leti so očetje gradili ceste, železnice in tovarne... tudi Litostroj — danes gradijo sinovi. Posnetek je z mladinske delovne akcije »Sava 78«.

SPET JE LETO OKOLI IN V LITOSTROJU BOMO 2. SEPTEMBRA ZABELEŽILI ENAINTRIDESETO OBLETNICO OBSTOJA. TA OBLETNICA BI LAHKO ŠLA NEOPAŽNO MIMO NAS, VENDAR OB NJEJ LAHKO ZABELEŽIMO NEKATERE POMEMBNE ZNACILNOSTI IN PRELOMNICE.

V ČETRTO DESETLETJE

Predvsem je pomembno to, da smo napravili korak v četrto desetletje, kar pomeni trdne temelje za nadaljnji razvoj Litostroja. Na pragu četrtega desetletja smo se odločili tudi za obsežno razširitev proizvodnih zmogljivosti. Razvoj Litostroja pa je tesno povezan tudi s svetovnim tržiščem, saj polovico svojih proizvodov izvozimo v številne dežele sveta. Tako naš razvoj lahko primerjamo le z razvojem podobnih tovarn v razvitih državah sveta.

V preteklih treh desetletjih razvoja naše delovne organizacije je nekaj važnih obdobij. Najprej je tu obdobje izgradnje, čas odrekanja in zagnanosti, da iz nič ustvarimo industrijo, ki bo sposobna prevzeti velike naloge pri obnavljanju v vojni porušene domovine in pri ustvarjanju novih osnov za boljše življenje našega človeka. To zagnanost pa grobo prekinejo informbirojevski dogodki, ki se odražajo tudi v utripu Litostroja. Vendar pa ideja samoupravljanja ustvari čvrsto osnovo, na kateri gradi Litostroj svoj razvoj naprej.

Obdobje po letu 1953 označujejo napore za prodor na tuja tržišča. To so časi prvih in velikih izvoznih naročil. Kmalu pa se pokaže, da postaja proizvodni program preozek in daje premalo možnosti za izrabo zmogljivosti in za razmah podjetja. Desetletje od leta 1960 do 1970 označujejo predvsem napore za uvedbo novih proizvodov. V tem času se rodi prva vilicarja, mobilna dvigala, hidravlične stiskalnice, kupimo licenco za dieselske motorje, zaradi uvedbe te proizvodnje pa izvedemo obsežno modernizacijo v obdelovalnici.

Čas po letu 1970 bi lahko označili kot obdobje notranje rasti podjetja, ki ga spremlja okrepljena izvozna dejavnost. Tedaj dozorevajo ideje o novih proizvodih in izredno se razmahne razvojna dejavnost. Vse to pa spremlja modernizacija podjetja, ki se čuti prav v vseh obratih. V tem obdobju prejme Litostroj vrsto pomembnih izvoznih naročil ter dvigne delež izvoza v svoji proizvodnji tudi do 50%.

V preteklih srednjeročnih razvojnih načrtih slovenskega gospodarstva strojni industriji večkrat ni bilo dano pravo mesto v našem gospodarstvu. Morali smo dokazovati pomembnost naše dejavnosti, vendar zato ni bilo pravega razumevanja. Končno pa je družba prišla do spoznanja, kje so osnove, na katerih počiva zanesljivost gospodarskega razvoja in kaj daje temu razvoju hrbtnico. Zato so družbeno sprejeti programi za srednjeročni razvoj bistven dejavnik, ki bo vplival na razvoj našega podjetja. Če smo med prednostne panoge uvrstili strojegradnjo in postavili zahtevo o prestrukturiranju našega gospodarstva, je to krepka podpora našim stremljenjem. Prestrukturiranje gospodarstva pomeni pospeševati razvoj tistih industrijskih dejavnosti, ki zahtevajo visoko stopnjo znanja in visoko kvaliteto ob sočasni spremljavi raznimi finančnimi aranžmaji in inženiringi. Prestrukturiranje gospodarstva pomeni tudi dajati vso podporo tistim naložbam, ki so intenzivne, ki zagotavljajo večjo rast družbenega proizvoda, bodisi z večjo stopnjo predelave ali kvalitete, modernizacijo proizvodnje, višjo tehnologijo.

Litostroj je ob taki usmeritvi in takih ciljih spoznal dvoje: — prvič, da je njegova naloga, da se vključi v te napore, saj je eden izmed nosilcev strojegradnje v Sloveniji, in drugič, da je to tudi njegov čas, na katerega se je dolga leta pripravljaval. Zato smo že eno leto nazaj pričeli različni investicijski dejavnosti v podjetju. Res je, da se navzven tega še ne opazi v veliki meri. Vsi tisti pa, ki so bili vključeni v pripravljane študije, izdelavo elaboratov in druge intenzivne priprave, pa vedo, da je bilo opravljeno veliko delo. Tako imamo sedaj že odobrene bančne kredite in sklenjene pogodbe o sofinanciranju za projekt industrijskih vozil. Odobreni so bančni krediti za modernizacijo in razširitev zmogljivosti v jeklolivarni ter projekt preoblikovalnih strojev. Za projekt industrijskih vozil je sklenjena tudi pogodba z izvajalcem gradbenih del Slovenija ceste, pripravljala dela so opravljena in gradnja je že stekla. Sklenjene so pogodbe za nakup strojev in opreme. Pri tem je najbolj pomembno to, da imamo za vse stroje, ki jih za ta

(Nadaljevanje na 3. str.)

(foto D. Androjna)

POGODBA ZA RHE OBROVAC PODPISANA

V julijski številki našega časopisa smo že poročali o ponudbi Litostroja za izdelavo in dobavo hidromehanske opreme za reverzibilno turbino HE Obrovac za Elektroprivredo Dalmacija iz Splita.

Kot smo že predvidevali, se je investitor odločil, da zupa izdelavo prvega agregata z opremo znani avstrijsko-nemški turbinski tvrdki J. M. Voit, drugi agregat z ostalo opremo pa Titovim zavodom Litostroj.

Tako so 3. avgusta 1978 v Litostroju predstavniki Elektroprivrede Dalmacija iz Splita, ki jih je vodil njihov generalni direktor dipl. inž. Ante Adarić ni predstavniki Litostroja z generalnim direktorjem dipl. inž. Markom Kržišnikom podpisali pogodbo o dobavi navedene hidromehanske opreme za RHE Obrovac.

PODATKI O NAROČILU

Po moči se naročena 150 MW črpalna turbina za RHE Obrovac uvršča med srednje močne, če jo ocenjujemo po merilih za klasične izvedbe Kaplanovih, Francisovih, Peltonovih ali celo cevni turbini.

Kot črpalna turbina za padec vode 550 m pa sega v sam vrh tovrstnih energetskih naprav v svetu.

Črpalne turbine — imenujemo jih tudi reverzibilne, obratujejo v energetskih konicah kot turbine, torej pretvarjajo vodno energijo v električno, ko pa energetske konice minejo, se turbina spremeni v črpalno, ki potem dviga vodo v višje ležeče bazene kot rezervo za naslednjo energetske konice.

Litostroj strokovnjaki so se dolgo pripravljali na to naročilo, zato so se povsem enakopravno udeležili mednarodne licitacije, kjer je konkuriralo poleg Litostroja še pet tujih proizvajalcev.

Investitor Elektroprivreda Dalmacija se je v želji, da bo v RHE Obrovac vgrajena oprema izdelana na podlagi najmodernejših konceptov energetskih naprav v svetu, odločila, da oba dobavitelja najtesneje poveže, da torej med projektiranjem, konstruiranjem in proizvodnjo najtesneje sodelujeta.

Vrednost naročila, ki ga bomo izdelali v Litostroju, znaša 115 milijonov dinarjev.

K. G.

OB 31-LETNICI

Ob 31-letnici delovne organizacije je prav, da spomnimo bralce na tiste pomembne dejavnike, ki so bili minulo leto v središču pozornosti vseh delovnih ljudi pri izvrševanju vsakodnevnih nalog pa tudi pri delu družbenopolitičnih organizacij samoupravnih organov in vodstvenih struktur.

V preteklem letu so bili naši napore predvsem usmerjeni v pravo, sprejemanje, dograjevanje in izvajanje samoupravnih normativnih aktov, v izpolnjevanje sistema neposrednega obveščanja delavcev, v izpolnjevanje planskih nalog, v pripravo in uresničevanje investicijskih programov, dvig produktivnosti dela ter izboljšanje delovnih pogojev in osebnega standarda delovnih ljudi.

Z dograjevanjem samoupravnih normativnih aktov na podlagi določil ustave in zakona o združenem delu in z uveljavljanjem le-teh v neposredni samoupravni praksi na najboljši možni način poglobljamo samoupravno odločanje delavcev v tozidih in uveljavljamo nove družbenoekonomske odnose. Obveščanje in odločanje delavcev po sindikalnih skupinah ter neposredno osebno informiranje delavcev sta najbolj neposredni obliki uresničevanja oblasti delavca nad pogoji in rezultati svojega in družbenega dela. Obenem pa ta oblika odločanja pomeni tudi spreminjanje zavesti, da znotraj delovne organizacije ni več odločujočih vrhov, ki sami razrešujejo vse probleme in situacije. Povsod, kjer še prevladuje takšna miselnost, je treba poskrbeti, da jo preženemo in obrnemo v smer neposrednega odločanja delavcev v temeljni organizaciji in še nižje, v sindikalne oziroma samoupravne skupine delavcev. Na tem področju smo dosegli velike rezultate. Le redki so tisti, ki pasivno opazujejo dogajanje okrog sebe.

Velik korak smo v minulem obdobju naredili tudi na področju neposrednega obveščanja. Obstoječe oblike obveščanja moramo še naprej izpopolnjevati in uvajati nove, hitrejše oblike. Nujno pa je, da se v sistem obveščanja vključujemo tudi sami po svojih sposobnostih, nagnjenjih in možnostih.

Prenehati moramo z vsemi oblikami napačnega obveščanja, ki se širi po vogalih od ust do ust, in ki je včasih tudi zlonamerno, ampak moramo uporabljati že ustaljene pa tudi nove načine in oblike obveščanja, pri katerih lahko vsak dobi odgovor na vsako zastavljeno vprašanje.

V minulem letu smo naredili precej velik korak tudi v zavesti, da je uspešno gospodarjenje in izpolnjevanje s planom zastavljenih nalog neposredno odvisno od slehernega para delovnih rok delavcev v temeljni organizaciji.

Okrepilo se je prepričanje, da je uspeh ene temeljne organizacije odvisen tudi od uspešnosti drugih temeljnih organizacij v naši proizvodni fazi verigi, zato nam ni vseeno, kako te druge temeljne organizacije gospodarijo in izpolnjujejo svoje obveznosti. Pri tem pa je pomembno to, da je prodrlo spoznanje, da za lastne neuspehe ne moremo več kriviti drugih, ampak da skupno s tistimi, od katerega je naš uspeh neposredno odvisen, tekoče razrešujemo vsa odprta vprašanja in ozka grla v proizvodnji.

To velja ne samo za naše notranje medsebojne odnose, ampak tudi širše v družbenem okolju. Zahvaljujoč temu spoznanju je bila ugodno sprejeta pobuda družbenopolitičnih organizacij Litostroja o povečanju produktivnosti z akcijo »Človek, znanje, produktivnost«.

Ob 31-letnici lahko ugotovimo, da smo zastavljeni cilj na področju priprave investicijskih programov uspešno izpolnili.

Uspešno poteka izgradnja obratne ambulante, pripravljala dela za izgradnjo hale za TVN se pospešeno odvijajo, odobreni so projekti za halo PPO in razširitev jeklolivarne, v zaključni fazi pa je projekt za težko obdelavo in zgradbo inštituta IRRP.

Doseženi uspehi v minulem letu in procesi, ki se nezadržno razvijajo v pozitivno smer preseganja zastarele miselnosti, so osnova, na kateri lahko gradimo našo bodočnost. Zato smelo stopamo v 32-letnico novim uspehom nasproti — ti pa so odvisni od vsakega posameznika in nas vseh skupaj.

V. Z.

VLOGA SINDIKATOV

»Bistvena razlika med družbeno vlogo sindikatov v kapitalističnih proizvodnih odnosih in našimi sindikati, se pravi sindikati v proizvodnih odnosih socialističnega samoupravljanja, je v tem, da sindikati pri nas niso varuhi interesov delavskega razreda samo v delovnih odnosih in v boju za vsakodnevne ekonomske, socialne in politične zahteve delavcev, ampak v celotnem sistemu družbene reprodukcije. To pa iz preprostega razloga, ker se pri nas upravljanje dela in upravljanje družbenega kapitala spajata v samoupravnem združenem delu, se pravi v rokah delavcev v temeljnih organizacijah združenega dela.« (Edvard Kardelj, Smeri razvoja političnega sistema socialističnega samoupravljanja).

Vloga sindikata je jasna. Je pa v praksi še nešteto dvomov in nejasnosti, posebno takrat, ko bi se ta vloga morala konkretno izraziti v boju za samoupravne družbenoekonomske in družbenopolitične odnose, to je za take odnose, v katerih bo delavec v združenem delu resnično gospodar nad rezultati lastnega dela.

Poleg praktičnih nejasnosti o vlogi sindikata se je pri nas posebno po uvedbi samoupravljanja veliko razpravljalo o odnosu sindikata do drugih družbenopolitičnih organizacij, posebno do zveze komunistov, oziroma o družbeni funkciji, potrebnosti ali nepotrebnosti sindikata. Takšna stališča so bila pogosto izraz idejnih odporov do samoupravljanja, ki so deloma nastajali doma na podlagi različnih napak v samoupravnem razvoju družbe, še v večji meri pa pod tujim idejnim vplivom.

ODNOS MED ZVEZO KOMUNISTOV IN SINDIKATOM

Za pravilno razumevanje vloge sindikatov je potrebno poznati odnos med zvezo sindikatov in zvezo komunistov.

Statut ZKS na primer opredeljuje Zvezo komunistov Slovenije kot revolucionarno idejnopolitično organizacijo delavskega razreda in delovnih ljudi v socialistični republiki Sloveniji v njihovem boju za socializem na temelju samoupravljanja.

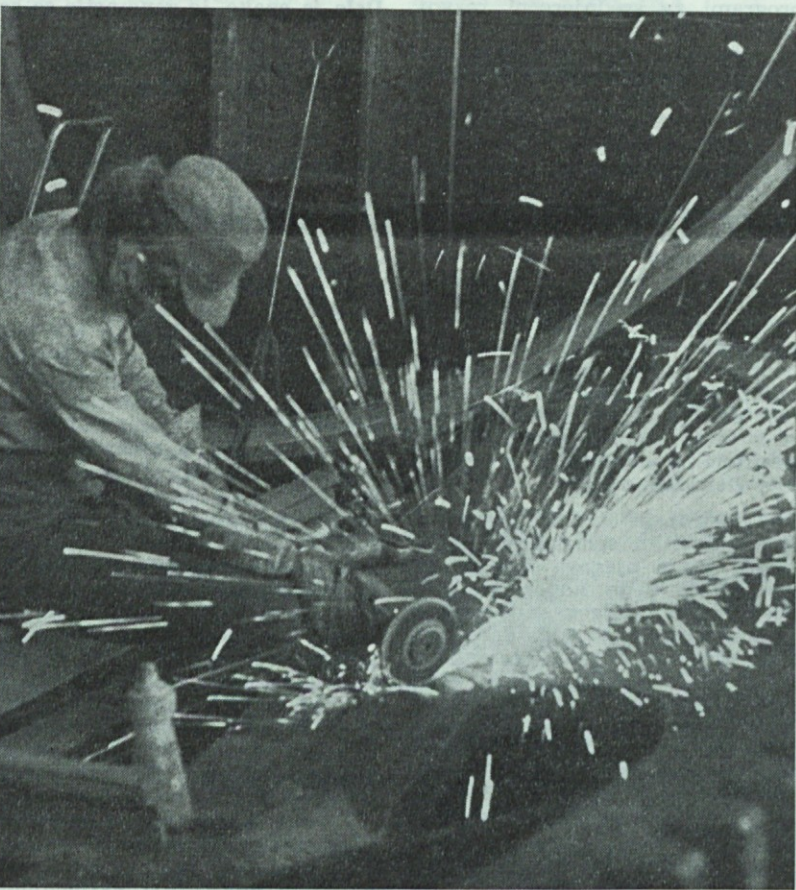
Osnutek statuta (gradivo za 9. kongres ZSS) pa opredeljuje sindikat kot enotno in najširšo družbenopolitično organizacijo delavskega razreda. Sindikat je torej družbenopolitična organizacija. Ali pa je sindikat res tudi politična organizacija? Glede tega sta se v razvoju sindikalnega gibanja razvili dve nasprotni pojmovanji. Eno poudarja, da je sindikat organizacija, kjer delavski razred bide predvsem ekonomski boj s kapitalisti (povečanje plač, izboljšanje delovnih pogojev itd.) in da ta boj nima nič skupnega s političnim bojem, čeprav praksa v svetu kaže, da ekonomski boj dobi elemente političnega boja, ko delavci na organiziran način preko svojih predstavnikov v parlamentu ali drugih družbenih institucijah uresničujejo svoje posamezne in skupne interese. Drugo pojmovanje, ki se je v praksi polno uresničilo, je pojmovanje sindikatov kot zveze oziroma prenosa med partijo in delavskim razredom.

V obdobju po vojni je bil tudi pri nas podoben odnos med KPJ in sindikatom. Izhajajoč iz marksističnega pojmovanja razrednega boja kot enotnega procesa boja delavskega razreda za svojo osvoboditev (oblast nad rezultati in pogoji lastnega dela) ekonomske in politične oblasti ne moremo ločevati, saj je podlaga politične oblasti ravno ekonomska oblast oziroma kontrola nad rezultati dela. To pomeni, da delavski razred svojega boja za osvoboditev ne more deliti na ekonomski in politični boj.

Povezovanje enega in drugega boja je glavna naloga sindikatov. Da bi lahko opravljali to vlogo, morajo biti svobodni in samostojni pri svoji akciji, kar pa ne pomeni, da so sindikati ločeni od ZK, nasprotno, obe organizaciji nastopata kot sestavni del istega gibanja in imata deklarirano enako ideološko podlago in programsko usmeritev.

Skupni cilj obeh organizacij je razvoj socialistične samoupravne družbe, v kateri bi si delavski razred resnično zagotovil kontrolo nad materialnimi pogoji za družbeno življenje in s tem politično in ekonomsko oblast.

Zveza komunistov in sindikatov se skupno borijo, da bi bilo uresničevanje posameznih in skupnih interesov v skladu z dolgoročnimi interesi delavskega razreda, osnovna organizacija sindikata pa je center (kot pravi Edvard Kardelj), prek katerega se prenašajo problemi in težnje delavcev iz samoupravnih skupnosti v sindikate, pa tudi obratno, prek njih se prenaša vpliv aktivnosti in stališč sindikatov kot celote na spoznanja in odločanje delavcev v njihovih samoupravnih skupnostih.

(Foto J. Jeraša)

Pri tem pa si ne delita vloge, tako da bi bil sindikat zastopnik posameznih in posebnih kratkoročnih interesov, zveza komunistov pa dolgoročnih, zgodovinskih. Takšna delitev bi sindikat postavila zopet v vlogo organizacije, ki bide le ekonomski boj, medtem ko bi bila zveza komunistov le idejnopolitična sila. V tem obstaja nevarnost, da se zveza komunistov oddalji od delavskega razreda in njegovih vsakodnevnih problemov in interesov.

Zveza komunistov kot idejnopolitični dejavnik prednjači pri razreševanju protislovij med različnimi interesi in je odgovorna za celotni družbeni razvoj, vendar mora to svojo vlogo igrati znotraj delavskega razreda, znotraj sindikata in drugih družbenopolitičnih organizacij.

To omogoča zvezi komunistov, da v praksi preverja svoja teoretična spoznanja, kajti vsaka teorija je nična in demagoška, če je ne preverjamo skozi prakso. Sindikati brez politične podpore zveze komunistov in brez praktične angažiranosti komunistov v delu sindikatov ne morejo biti

učinkoviti, zato morajo komunisti znotraj sindikata sindikalni akciji zagotoviti ustrezno družbeno vsebino.

IN KAKO DELAMO MI?

Analiza dela osnovnih organizacij sindikata in osnovnih organizacij zveze komunistov v temeljnih organizacijah nam bi dala jasno podobo, kakšen je danes dejanski odnos med zvezo komunistov in sindikatom v temeljnih organizacijah združenega dela. Hierarhičnih odnosov med njima v pretežni meri ni, se pa pojavlja druga skrajnost, namreč ta, da osnovne organizacije ZK premalo igrajo svojo idejnopolitično vlogo in se vse preveč spuščajo v stvari, ki niso v pristojnosti osnovnih organizacij ZK, tako da čisto prihaja do neljube situacije, ko se isti problem obravnava na »vseh oblikah organiziranosti« na isti način, da isto stvar isti ljudje obravnavajo enkrat v ZK, enkrat v sindikatu, v samoupravnih organih itd.

Konkretnim odnosom med družbenopolitičnimi organizacijami v tozidih bo potrebno posvetiti vso pozornost, ker je od pravilne delitve dela odvisna njihova učinkovitost.

Oglejmo si le en utrinek iz vsakdanjega samoupravnega življenja.

Obravnavamo samoupravni akt. Kaj se dogaja? Običajno ga obravnava izvršilni odbor osnovne organizacije sindikata, osnovne organizacije ZK, mladinska organizacija, aktiv mladih komunistov, samoupravni organi itd. Na vseh sestankih pišemo pri-

X. Kongres Zveze socialistične mladine Slovenije

Zveza socialistične mladine Slovenije je družbenopolitična organizacija mladih, ki se bori za aktivno vlogo mladine v graditvi samoupravne socialistične družbe in za doseganje idejnopolitične ter akcijske enotnosti mlade generacije na temeljih programa in politike Zveze komunistov Jugoslavije.

Zveza socialistične mladine Slovenije je oblikovana in se razvija kot enotna socialistična fronta mlade generacije in vključuje mlade ljudi skupaj z vsemi družbenimi organizacijami in društvi, predvsem s tistimi, ki zajemajo mladino po interesnih dejavnostih.

Kot fronta je ZSMS organizator boja vseh naprednih socialističnih sil mladih za njihovo aktiviranje v smislu idej revolucije, socializma in samoupravljanja na čelu z delavskim razredom in zvezo komunistov.

Naloga ZSMS je, da razvija vse organizacijske možnosti mladih tako, da vključuje najširši del mladine, ki se je pripravljena boriti za napredne samoupravne socialistične cilje na tej stopnji socialistične revolucije. Prav zaradi tega ZSMS ne sme biti samo politična organizacija, zaprta mladim z vso širino njihovih interesov, temveč moramo skozi njo mladi uveljavljati razne oblike povezovanja in uresničevanja samoupravno socialistično naravnanih interesov mladih ljudi znotraj osnovnih organizacij ZSMS.

Zato mora ZSMS pritegniti tudi tisto mladino, ki ni za ožjo politično organizirano obliko delovanja, pač pa je pripravljena in željna vključevati se v najširše aktivnosti in dejavnosti, ki jih organizira in vodi ZSMS.

V oktobru bo v Novi Gorici X. kongres ZSMS. Člani v naši delovni organizaciji že v tem obdobju razpravljajo o kongresnih dokumentih. Razpravljali pa ne bomo samo o predlagih statuta in resolucij, temveč analizirali tudi naše akcijske programe.

Na podlagi teh analiz bomo lahko ocenili našo dejavnost do kongresa in istočasno kritično ocenili naše delo na nekaterih področjih.

V tem obdobju se mora spremeniti vloga koordinacijskega sveta ZSMS. Koordinacijski svet je telo, ki povezuje delo OO ZSMS, nikakor pa ni izvršilno telo. OO ZSMS je nosilec vseh akcij, koordinacijski svet pa le usmerja delo in preko svojih komisij izvršuje konkretne skupne akcije.

V našem dosedanem delu smo lahko zadovoljni z delom komisije za idejnopolitično usposabljanje. V spomladanskem času je bil organiziran seminar za nove člane predsedstev OO ZSMS v naši delovni organizaciji, ta jim je omogočil lažjo vključitev v njihovo delo. Vendar pa je premalo povezanosti z OOS, saj bi s skupnim izobraževanjem lažje vključili mlade tudi v delo OOS.

interesi delavcev, da bi to, kar je sprejeto, tudi dejansko prispevalo h krepitvi položaja delavcev v združenem delu. Prihranjenega bi bilo veliko časa, ki ga napravimo s sestankovanjem, pripombe bi bile zbrane na enem mestu, delavci bi bili dejansko obveščeni, tako da bi na zboru delavcev vedeli, o čem odločajo, presegli bi forumsko odločanje, vsi aktivisti, posebno komunisti, bi se temeljiteje seznanjali z obravnavanim gradivom in kar je najpomembnejše samoupravne skupine bi postale aktivne, s čimer se danes ne more pohvaliti nobena temeljna organizacija. Obenem bi odpravili formalizem, verbalizem, forumsko sestankovanje in odločanje, premagali podvajanje dela, ponavljanje enakih razprav itd.

Miro Peček

Komisija za LO in DS je organizirala pohod ob žici okupirane Ljubljane in v Dobropolje v počastitev 4. julija, dneva borca. Stalno smo sodelovali z vojašnicco »Boris Kidrič« iz Sentvida, npr. pri organizaciji tekmovanja v poznavanju delavskega gibanja in zgodovine naše delovne organizacije, kjer sta sodelovali tudi ekipi V. p. 1267/1 in V. p. 2480/4. Zmagala je ekipa iz OO ZSMS TOZD ZSE.

Komisija za mladinske delovne akcije je skrbela za kadrovanje naših brigadirjev-udarnikov in za organizacijo naših očiščevalnih akcij v delovni organizaciji.

Kadrovska komisija je pripravila kandidate na naših programsko volilnih konferencah. Po dolgem pripravljanju oziroma poteku evidentiranja in kandidiranja nam je v juniju uspelo izvesti volitve našega vodstva.

Komisija za šport in rekreacijo je organizirala vrsto tekmovanj v okviru naše delovne organizacije (tekmovanja med TOZD in DS), tekmovanja z vojašnico »Boris Kidrič« iz Sentvida in športna tekmovanja v okviru našega občinskega praznika — dneva mladih Šiškarjev.

Komisija za DEO bi v tem preteklem obdobju imela lahko največ dela, vendar je zaradi preobremenjenosti njenega predsednika njeno delo obmirovalo. OO ZSMS so bile v tem primeru v težkem položaju, saj so iskale področje dela po svojih možnostih.

OO ZSMS so same oziroma s kadrovskimi komisijami sodelovale pri evidentiranju delegatov za SIS, zbere združenega dela in delegate v samoupravne organe. V tem obdobju je bila sprejeta vrsta samoupravnih splošnih aktov, katere so OO ZSMS pregledale skupno z ostalimi družbenopolitičnimi organizacijami in samoupravnimi organi.

V prihodnje naj naše delo ne bi ostalo le pri delovanju komisij.

Obravnavali naj bi specifične probleme mladih, kot so: izobraževanje ob delu, problemi stipendiranja, stanovanjska problematika, področje dohodkovnih odnosov, vključevanje mladih na vodilna dela in opravlila in pa sploh položaj mladega človeka v naši delovni organizaciji.

V naši delovni organizaciji je trenutno 1115 mladincev (od tega 176 mladink, kar pomeni, da smo mlad kolektiv. Poprečna starost mladih je 23 let.

Skrbeli bomo, da bomo v času kongresa in po kongresu naše naloge še bolj vestno opravljali ter naloge, zapisane v statutu ZSMS in ostalih kongresnih dokumentih, vestno izvrševali v praksi.

C. Rozman

Glasilo delovne organizacije Titovih zavodov Litostroj izhaja mesečno (s posebnimi prilogami) v nakladi 5500 izvodov. — Ureja ga uredniški odbor v sestavi: Stanislav Bradeško, dipl. inž., Milan Vidmar, Janez Oprešnik, Vukosav Živkovič, Leopold Solc, dipl. inž., Hrabroslav Premelč, Janez Stražičar, dipl. inž., Milan Jurjavčič, inž. in uredniki.

Odgovorni urednik Karel Gornik, urednik Marjana Habicht, tehnični urednik Estera Lampič.

Telefon uredništva 556-021 (n. c.) interna 202, 246 — Poštna plačana v gotovini — Rokopisov ne vračamo — Tiska Tiskarna Ljubljana.

Oproščeno prometnega davka po pristojnem sklepu 421-1/72.

VSEBINA GRADIV NAJ BO ODRAZ PRAKSE

Do začetka 9. kongresa Zveze sindikatov Slovenije, ki bo v Mariboru, nas ločita še slaba dva meseca. Priprave na kongres potekajo že celo leto. Osnutek poročila ZSS med obema kongresoma, osnutek sklepov in osnutek statuta ZSS so od začetka julija letošnjega leta v javni razpravi.

V naših osnovnih organizacijah ugotavljamo, da se vsi pripravljamo na razprave, ki bodo stekle v drugi polovici avgusta na vseh ravneh naše organiziranosti. Gradivo je izredno pomembno za vse člane, o njem moramo spregovoriti, se do njega opredeliti in s pripombami obogatiti prihodnjo naravnost sindikata. V naših razpravah moramo vsebino gradiv povezovati z našo neposredno prakso v temeljnih organizacijah in delovnih organizacijah. Ob tem moramo oceniti, kako smo uresničili sklepe celjskega kongresa slov. sindikatov, katere smo uresničili in zakaj nekaterih nismo. Izvrševanje sklepov je obnem tudi podlaga za dokončno oblikovanje kongresnih dokumentov, ki jih bomo sprejeli na 9. kongresu ZSS v Mariboru. Uresničitev sklepov 8. kongresa in nova spoznanja o konkretni politični naravnosti, ki izhajajo iz prakse delovanja sindikata, so tudi naša izhodišča za vlogo sindikata pri uveljavljanju novih družbenoekonomskih odnosov, za uresničevanje in poglobljanje vseh temeljnih pravic in dolžnosti delavcev, ki smo jih zapisali v ustavi in v zakonu o združenem delu.

Prav gotovo bo potrebno oceniti, če so v teh osnutkih opredeljene vse najpomembnejše naloge sindikata za razreševanje bistvenih vprašanj utrjevanja družbenoekonomskih položaja delavca in na katerih sklepih minulega kongresa moramo nadaljevati delo. Menim, da so podlaga za razpravo o teh dokumentih tudi sklepi 8. kongresa ZK Slovenije in 11. kongresa ZK Jugoslavije.

Za nas je pomembno, da razprave v temeljnih organizacijah in delovnih skupnostih dobro obdelamo. Delavci moramo obravnavati predvsem tiste probleme, s katerimi se vsakodnevno srečujemo na svojih delovnih področjih, in jih primerjati z osnutki kongresnih dokumentov. To torej pomeni, da bomo gradili že na znanih usmeritvah, kar je značilno za vse naše kongrese v letošnjem letu. Poglobiti moramo samoupravljanje kot resnično

orodje v rokah delavcev ter usposobiti osnovne organizacije, da bomo kos vsemu, kar ovira nadaljnji razvoj samoupravnih in družbenoekonomskih odnosov v vseh delih našega življenja. Zato ne dvomim, da razprave pri nas v Litostroju ne bi bile konkretne, odkrite, ustvarjalne in življenjske.

SINDIKAT, POMEMBNA DRUŽBENOPOLITIČNA SILA

Dosedanje razprave, o osnutkih dokumentov 9. kongresa Zveze sindikatov Slovenije kažejo, da moramo nujno opredeliti osnovna vsebinska vprašanja ter neposredne naloge in metode dela za prihodnost. Zveza sindikatov in osnovne organizacije se morajo dosledneje uveljaviti kot politična organizacija pri uresničevanju hitrejšega in stabilnejšega materialnega razvoja na temeljih samoupravljanja v vseh temeljnih organizacijah in delovnih skupnostih.

Ko smo po 8. kongresu Zveze sindikatov Slovenije izdelali svoj program dela v osnovnih organizacijah sindikata in konferenci OOS DO Litostroj, je bil ta program odraz pristnih interesov delavcev. Ob tem ugotavljamo, da smo se v sindikatu v minulem obdobju uveljavili kot pomembna družbenopolitična sila, ki dobiva v našem socialističnem — samoupravnem in delegatskem sistemu čedalje pomembnejše mesto.

Usklajeno delo je veliko prispevalo k temu, da smo danes v veliko večji meri subjekt našega delovanja in življenja in dejanski gospodarji svojega dela. To pomeni, da uresničujemo temeljno načelo ustave o vlogi delavca v našem družbenopolitičnem sistemu. Menim pa, da se vsi delavci še ne počutijo kot subjekt, zato je bodoča naloga nas in vseh vodilnih in vodstvenih delavcev ter vseh naprednih sil, da krepimo in utrjujemo zavest naših delovnih ljudi.

V razvijanju samoupravljanja na vseh ravneh naše organiziranosti smo dosegli zadovoljive rezultate, vendar še ne take, kot

si želimo, kajti to je proces, v katerem moramo uresničiti ustavna načela in zakon o združenem delu v neposredni praksi. Bistvo novih odnosov je stalno in neposredno dogovarjanje, s čimer moramo nadaljevati, kajti uspehe na področju samoupravnega sporazumevanja in dogovarjanja bomo dosegli šele takrat, ko bomo zastavljene cilje resnično in z vso odgovornostjo izpolnjevali. Delavci na vseh ravneh se premalo zavedamo, da smo za svoje delo in za uspešno gospodarjenje z zaupanimi družbenimi sredstvi drug pred drugim odgovorni.

SINDIKATI IN DELEGATSKI SISTEM

Ob novi samoupravni organiziranosti smo premalo pozornosti posvečali delu in delovanju naših delegacij na vseh ravneh. Znano nam je, da je delegatski sistem proces, v katerem se izraža volja delavcev, zato ne moremo in ne smemo dovoliti, da bi nekateri to izkrivljali. Odras realnih ocen dela delegacij se kaže tudi v odklonilnih stališčih, pa ne kot odpor proti novemu, temveč kot ocena naših dejanskih možnosti, to pa pomeni, da

v bodoče ne smemo mehanično odobravati ponujenega. Pri razvijanju samoupravnih interesnih skupnosti naš delež ni bil zadovoljiv, oziroma smo bili preslabo oboroženi z znanjem in poznavanjem delegatskega sistema, zato smo tudi nasedali strokovnim službam. Zato pričakujemo, da v bodoče naše delegacije ne bodo preglasovane, kajti v celotnem delegatskem sistemu gre za sporazumevanje in dogovarjanje, ne pa za preglasovanje. To pomeni, da se bodo tudi SIS morale obnaša-

Zato je povsem gotovo, da bo Litostroj v naslednjem desetletju svojo proizvodnjo opreme za jedrske elektrarne še okreplil in razširil. Načrtovane nove investicije ga bodo usposobile za izdelavo najtežjih in najzahtevnejših delov s tega področja.

Litostroj pa bo v naslednjih letih moral krepiti tudi svoj intelektualni potencial. Izredno zahteven proizvodni program, povezan z okrepljenim prodiranjem na svetovna tržišča, predvsem v dežele v razvoju, ga bo vedno bolj silil, da si bo poiskal sposobne projektante, komercialiste, finančne strokovnjake in specialiste za proizvodni proces.

Priznati moramo, da so bili ljudje, ki so pred tridesetimi leti načrtovali Litostroj, smeli in dalekovidni, saj smo šele sedaj začutili, da postaja Litostroj premajhen in da ni več, tako, kot je, kos nalogam, ki ga čakajo. Razširitve, s katerimi smo se spoprijeli, nam bodo dale novega razmaha in nam odprle nove možnosti.

Brez dvoma bo potrebno veliko naporov, da bodo ti načrti postali resničnost. Od vseh nas bodo zahtevali polno mero delovne vneme, predvsem pa zaupanja, da smo se pravilno odločili ter da smo sposobni vse to uresničiti. Obletnica, ki jo praznujemo, naj nam bo vzpodbuda, da bo to desetletje, skozi katerega stopa Litostroj, zapisano v njegovo zgodovino kot najpomembnejše v vsem obdobju po njegovi ustanovitvi.

D. K.

(Foto J. Žlebnik)

SKUPNA INVESTICIJA

V preteklem mesecu so se v Litostroju sestali predstavniki Metalke iz Ljubljane in Litostroja. Na tem sestanku so podpisali samoupravni sporazum o sovlaganju sredstev za razširitev proizvodnje transportnih vozil in naprav v Litostroju. S tem sporazumom sta se Litostroj in Metalka zavezala, da bosta v naslednjih dveh letih združevala 150 milijonov dinarjev pri čemer prispeva Metalka 20 milijonov dinarjev. Kot smo že poročali je s tem sporazumom zagotovljen del sredstev pri skupni investiciji 455 milijonov dinarjev kolikor znaša celotna vsota za izgradnjo TVN.

ti tako kot izražamo svoje zahteve delavci v združenem delu.

V sindikatih sprejemamo kot eno temeljnih nalog uveljavitev vloge in položaja delavca. Biti moramo usmerjevalci vseh procesov, da bomo dejansko gospodarili s pogoji in sadovi svojega dela, ustvarjanja in življenja. Zato moramo krepiti vlogo in položaj delavcev pri odločanju — od planiranja, oblikovanja stališč in smernic delegatov v samoupravnih edlovnih skupinah pa do dela delavskih svetov in delegacij v njih.

URESNIČEVANJE SAMOUPRAVLJANJA — OSNOVNA NALOGA

Delo samoupravnih delavskih kontrol ni zažvelo v taki meri, kot smo od njih pričakovali. Določeni premiki so sicer nastali, toda člane moramo usposobiti do take ravni, da bodo sposobni preprečevati morebitne nepravilnosti, ki se pojavljajo v praksi. Novi zakon o organu samoupravne delavske kontrole bo verjetno spodbudil osnovne organizacije, da bodo uveljavile ustrezno vlogo in položaj le-te.

Zavest o tem, da je dohodek potrebno najprej ustvariti in šele nato razpravljati o njegovi delitvi, se čedalje bolj utrjuje, hkrati s spoznavanjem o družbenem pomenu dohodka in s tem, da je moč dosegati večji dohodek predvsem z večjo produktivnostjo. Res je, da veliko vlagamo v modernizacijo, v nove proizvodne zmogljivosti, premalo pozornosti pa posvečamo storilnosti in izkoriščenosti teh zmogljivosti.

S tem ne mislim, da naši sodelavci premalo ali slabo delajo, temveč nasprotno, da dobro delajo. Mi naše večje produktivnosti ne smemo iskati samo v povečanju fizičnih naporov delavcev, temveč v učinkovitejši organizaciji dela, sodobnejši tehnologiji in spoštovanju tehnološke discipline. Če bomo dosegali dobro količinsko izvrševanje planskih nalog, potem ne bo izostal tudi dohodek in delitev sredstev po vložnem živem in minulnem delu na podlagi delovnega prispevka. To pa terjaja v naši organiziranosti nekaj več. Delavci, ki smo zadržani za strokovno vodenje, organizacijo in še kaj, bomo za svoje delo tudi vrednoteni in ne smemo dovoliti začaranega kroga. Naša prizadevanja bodo morala biti usmerjena v to, da bo proizvodno delo višje ovrednoteno kot ustrezno administrativno. Menim, da bomo morali takšen odnos zagotoviti tudi v širši družbenopolitični skupnosti, saj bomo le na ta način zavrgli miselnost, da je pisarniško delo nekaj boljšega in več vrednega. Toda očitno tako je, kajti nadgradnja izven delovnih organizacij se močno širi in nekdo to mora »preživljati«, o tem nam pričajo tudi statistični kazalci. Pri nas sicer ni tako, vendar kaže, da bomo morali računico

pri ustvarjanju dohodka kaj kmalu položiti na mizo, da bomo vedeli in videli, kaj kdo dela in ali je potreben za opravljanje teh del in nalog.

Prizadevanja za razvoj samoupravnih odnosov in za boljše gospodarjenje sta le dva vidika naše aktivnosti.

Oba imata cilj uresničevati humane medčloveške odnose, zboljšati osebni in družbeni standard ter kulturno rast. Naloga sindikata mora biti usmerjena v to, da bo ustvarjeni dohodek, od katerega je odvisen osebni dohodek, čim večji. To nas zavezuje, da moramo biti izredno pozorni na probleme materialnega in socialnega položaja delavcev.

Naloge sindikata na področju družbenega planiranja so izjemno pomembne, predvsem zato, ker moramo planiranje razumeti kot stalno aktivnost. Ali smo v naši organiziranosti usposobljeni, da sproti opozarjamo in odpravljamo pomanjkljivosti in slabosti ter dopolnjujemo samoupravno vsebino, kvaliteto, konkretnost in realnost?

Na podlagi naše samoupravne organiziranosti bomo morali delavci v vseh novoustanovljenih temeljnih organizacijah in delovnih skupnosti kakor tudi v starih, kolikor prihaja do sprememb z referendumom, sprejeti samoupravni sporazum o temeljih plana za srednjeročno obdobje 1976—1980.

Zakon o združenem planiranju zavezuje tudi sindikat, da mora kot družbenopolitična organizacija sodelovati pri oblikovanju družbenih planov.

Menim, da našim planom posevamo posebno pozornost, toda delavci istočasno odločamo o dohodku za vse namene porabe.

Ne smemo dovoljevati, da bomo za samoupravne interesne skupnosti odločali sredi leta, kajti to ohranja prisotno proračunsko miselnost in nas odvrča od skladnega razvoja naših potreb in interesov.

Ker se nahajamo v obdobju novih razvojnih in investicijskih vlaganj, ki bodo morala imeti za posledico doseganje višje produktivnosti dela in večji dohodek, nam te morajo zagotavljati predvsem boljše delovne pogoje, večjo socialno varnost, višji družbeni standard, to pa pomeni tudi odpravljanje nepotrebne fizičnega dela, več sredstev za strokovno usposabljanje delavcev, reševanje stanovanjske problematike in drugo.

Sindikat mora torej na vseh ravneh svoje organiziranosti s političnim delovanjem med delavci zagotoviti, da se bo v naši organiziranosti uveljavila večja kvaliteta in vsebina samoupravnega družbenega planiranja.

(Prihodnjič o nadaljnjem razvoju družbenoekonomskih odnosov in organiziranosti sindikata.)

I. Sabol

V ČETRTO DESETLETJE

(Nadaljevanje s 1. strani)

projekt kupujemo na Zahodu, tudi če vsa potrebna soglasja.

Elaborat za modernizacijo in razširitev kapacitet za težko strojogradnjo, ki načrtuje nove zmogljivosti v pločevinarni, mehanski obdelavi in montaži, kot tudi elaborat za zgradbo inštituta pa se zaključujeta.

Ko bodo vsi ti načrti realizirani, bo Litostroj dobil povsem novo podobo. Z vso pravico ga bomo uvrščali med velikane strojne in montažne letna proizvodnja industrije. Letna proizvodnja okrog 700 viličarjev, mobilnih in avtomobilov, 4 tisoč ton preoblikovalnih strojev in pripadajočih orodij in skoraj 10 tisoč ton turbin, črpalk, opreme za cementarne in ostalih proizvodov iz programa težke strojogradnje bo opravičevala to uvrstitev.

V nadaljnjem razvoju proizvodnega programa pa imamo v načrtu tudi povsem novo vejo — opremo jedrskih elektrarn, ki bo v naslednjem desetletju postala ena najpomembnejših vej v programu investicijske opreme. Osnovna značilnost za sedanji razviti svet je energetska stiska. Na eni strani imamo zaplete z nafto, predvsem glede cen in nabave, hkrati pa bo tega energetskega vira kmalu tudi zmanjkalo; po drugi strani pa je razviti svet zalogo vodne energije močno ali skoraj že povsem izčrpal. Premog je surovina za vrsto drugih industrij, pa tudi njegove zaloge

niso neizčrpne. Veliki večini današnjih političnih prerivanj v svetu stoji v ozadju borba za energetske vire — nafto, uran. Prav ta pa bo moral v obdobju okrog leta 2000 prevzeti znaten delež v oskrbi z energijo.

Naša dežela v tem pogledu ni izjema. Razpoložljive količine vodne energije v državi ocenjujejo strokovnjaki na 50 milijard kWh letno. Od tega izkoriščamo že 30 milijard kWh. Tako nam preostaja še 20 milijard kWh, kjer bomo lahko postavili naše turbine. Zaloge premoga bi ob predvidenem porastu potreb električne energije zadoščale tudi komaj za 45 let. Zato je tudi za Jugoslavijo nujno, da pravočasno ukrepa ter zagotovi nove vire energije. Po predvidevanjih bo morala po letu 1990 vsako leto začeti obratovati po ena jedrska elektrarna.

Zaradi teh dejstev odločujoči dejavniki v naši družbi že predvidevajo, da se začne domača industrija usposabljanja za te naloge. Litostroj smatra, da je njegovo mesto med bodočimi proizvajalci opreme za jedrske elektrarne, to tem bolj, ker smo v ta krog že stopili z uspešnimi izvedbami težkih žerjavov za primarni krog jedrskih elektrarn. Vsi vemo, da je uspešno izdelan žerjav za JE Krško požel pri tvrdki Wesinghouse veliko pohval in priznanj. Enako zadovoljivo pa tečejo tudi dela na petih še večjih in zahtevnejših žerjavih za Sovjetsko zvezo.

Obisk v Sovjetski zvezi

Predstavniki družbenopolitičnih organizacij in samoupravnih organov naše delovne organizacije so v času od 26. junija do 1. julija 1978 obiskali Sovjetsko zvezo. To je bilo že dvaindvajseto srečanje naših predstavnikov s sovjetskimi tovariši iz industrijskega podjetja »LMZ« v Leningradu. Redna srečanja delegacij obeh delovnih organizacij potekajo že od leta 1956 vsako drugo leto, izmenično v Sovjetski zvezi in pri nas.

Cilj teh srečanj je neposredno spoznavanje nalog in oblik dela kot tudi delovnih rezultatov v kolektivih, ki sta si po značaju proizvodnje industrijske opreme zelo sorodna. Stalni in neposredni stiki med predstavniki delovnih organizacij omogočajo spoznavanje ne le trenutnih nalog in uspehov, temveč tudi najbolj realno primerjavo uspehov socialistične graditve v obeh deželah. Prav zato so taka srečanja za nas še posebno zanimiva.

Našo delegacijo je v Moskvi sprejel centralni odbor sindikata industrije Sovjetske zveze, v srečanju z delegacijo sindikatov industrije pa smo se seznanili s poglobljenimi nalogami in organizacijskimi oblikami dela sovjetskih sindikatov.

V kolektivu LMZ smo bili še posebno pristrčno sprejeti. Predstavniki vseh družbenopolitičnih organizacij in generalni direktor so nam slikovito predstavili svoje načrte, delo in naloge, s katerimi se ukvarjajo. Med drugim je značilna visoka aktivnost vseh dejavnikov družbenopolitičnega življenja v tovarni. Plansko opredeljeno in zahtevno delo se uresničuje v številnih organih in komisijah, ki delujejo pri komitetu partije, pri sindikatu in v mladinski organizaciji. Na ta način je v delo vključen širok krog članov kolektiva, ki ima več kot 20 tisoč zaposlenih. Značilno je tudi, da prav v tem planskem obdobju tudi v LMZ potekajo visoka investicijska vlaganja v modernizacijo in podvojitev proizvodnih zmogljivosti tovarne, ki je že doslej proizvajala vodne in parne turbine ogromnih dimenzij in visoke kvalitete. Nova oprema, ki je proizvod najbolj znanih svetovnih tvrdk, bo prav gotovo prispevala k nadaljnji kvalitni rasti proizvodnje, dvigu produktivnosti in razširitvi asortimenta proizvodnje tudi na področje proizvodnje zahtevnih jedrskih elektrarn. Vendar sovjetski tovariši iz LMZ ne pričakujejo novih uspehov le iz novih investicij v moderno opremo, marveč od svojih delovnih ljudi, kateri se za ta namen vsestransko izobražujejo.

Lahko rečemo, da se strokovno in splošno izobražuje velik del članov leningrajskega kolektiva, izobraževanje pa je tudi program dela vseh družbenopolitičnih organizacij, posebno še mladinske organizacije.

Ob sprejemu pri predsedniku mestnega sindikata industrije Leningrada smo se seznanili z oblikami delovanja in nalogami leningrajskih sindikatov. Posebno ugodno so zvenele besede predsednika, ko je kot eno od osnov prijateljskega sodelovanja med

našimi narodi poudaril zahtevno vlogo, ki so jo imeli jugoslovanski narodi v drugi svetovni vojni, ko so v središču Evrope kot majhen narod med prvimi pričeli oboroženo vstajo proti premočnemu skupnemu sovražniku.

Velik del našega bivanja v Leningradu smo si ogledovali to resnično lepo in obiska vredno mesto. V našem glasilu smo že dokaj podrobno opisovali kulturne in zgodovinske znamenitosti Leningrada. Tisto, kar je ob tej priliki potrebno posebej poudariti, je ponos, s katerim so nam naši gostitelji razkazovali svoje mesto in številne znamenitosti, ponos nad njihovo starejšo in še posebno novejšo zgodovino. S kako veliko skrbjo in navdušenjem Leningrajčani še vedno restavrirajo med vojno vandalsko uničene kulturne spomenike, kako to dosledno in načrtno izvajajo in koliko dela jih na tem področju še čaka. Leningrad postaja zato vsak dan lepši, obiskujejo ga številni tuji turisti, predvsem v junijskih belonočnih dneh.

V tem kratkem sestavu ni možno prikazati vsega, kar je naša delegacija videla in občutila. Ves čas bivanja v Sovjetski zvezi nas je spremljala posebna neposredna in neformalna gostoljubnost, zelo neposredno, preprosto obnašanje in vselej jasna želja gostiteljev, da nam omogoči-

jo videti in doživeti čim več iz njihovega okolja, dela in odnosov. Bili smo enotnega mnenja, da je ta gostoljubnost po obliki in vsebini podobna naši in da najbrž sodi v tradicionalno slovansko gostoljubnost, ki se je ni mogoče naučiti.

Povsod smo občutili pozitiven odnos do Jugoslavije in dobro poznavanje uspehov naše socialistične graditve, vloge naše države v vojni in v sedanjih mednarodnih odnosih.

Mnenja smo bili, da k temu prispevajo tudi naša neposredna srečanja s sovjetskimi tovariši. Prav zato je naša delegacija dala pobudo, da bi se v bodoče srečanje članov našega kolektiva in kolektiva LMZ razširila, tako da bi zajemala večje število članov. Ta predlog so pozorno sprejeli in ga bodo v tem smislu proučili. Hkrati so tudi naši gostitelji dali svojo pobudo za nadaljevanje in razširitev oblik neposrednih srečanj. V tej smeri je bil posebno zanimiv predlog za izmenjave skupin delavcev, ki bi za določen čas zamenjali delovna mesta, tako da bi naši delavci delali na ustreznih delovnih mestih v LMZ in obratno — delavci LMZ v naši delovni organizaciji. Vse to potrjuje obojestranski interes za nadaljevanje in poglobljanje neposrednih stikov, medsebojnega spoznavanja in izmenjave izkušenj na vseh toriških aktivnostih.

Tudi ta obisk v Sovjetski zvezi je prav gotovo prispeval k poglobljanju dobrih medsebojnih odnosov. Prihodnje leto pa nas bo obiskala delegacija LMZ in bomo lahko našim gostom pokazali nove uspehe iz dela našega kolektiva in našo lepo deželo.

dipl. inž. Zvone Volfand

SEMINAR ZA MLADE DRUŽBENOPOLITIČNE DELAVCE SOZD ZPS

Koordinacijski svet ZSMS TZ Litostroj organizira v sodelovanju z ZSMS SOZD Združena podjetja strojogradnje seminar za mlade družbenopolitične delavce, ki bo 8., 9. in 10. septembra 1978 v Fiesi.

PROGRAM SEMINARJA:

1. Razprava o kongresnih dokumentih ZSMS in organiziranost ZSMS SOZD ZPS (Razlagalci dokumentov: Rozman, Anderlič, Marković).
2. Organiziranost SOZD ZPS (Panko in Pentek).
3. Temeljne organizacije združenega dela in smeri razvoja političnega sistema socialističnega samoupravljanja.
4. Jugoslavija danes in jutri (Andrej Železnik, šef kabineta tovariša Dolanca).

Seminarja se bodo udeležile vse članice ZSMS SOZD Združena podjetja strojogradnje.

Končno — gradbeno dovoljenje

V ponedeljek, 14. avgusta smo na oddelku za gradbene zadeve Skupščine občine Ljubljana-Siška dobili v roke gradbeno dovoljenje za postavitev objekta TOZD Transportna vozila in naprave. S tem lahko pričnemo z glavnimi gradbenimi deli in šele na podlagi gradbenega dovoljenja lahko začnemo koristiti investicijski kredit Ljubljanske banke. Soglasja vseh služb, ki so potrebna za izdajo gradbenega dovoljenja smo pridobili v rekordnem času meseca in pol po zelo intenzivnem razčiščevanju vprašanj in popraviljanju projektov. Ustavilo se je pri podpisu pogodbe s samoupravno interesno skupnostjo za komunalne zadeve, ki je postavila izredno visoke za plačilo komunalnih prispevkov in dajatev za priključitev komunalne energetike. Po nekaj sestankih na občinski skupščini smo se dogovorili za podpis začasne pogodbe, ki je bila pogoj za izdajo gradbenega dovoljenja. V septembru pa moramo razčistiti to vprašanje, saj znesajo obveznosti Litostroja na njihov predlog za komunalne prispevke pri celotni investiciji skoraj 100 milijonov novih din.

17. avgusta pa smo končno izvedli na očilo opreme iz uvoza (pred vsem NC strojev) prek Narodne banke. Tako smo ujeli še zadnji rok pred novim predpisom, ki zahteva vezavo uvoza z izvozom (40% vrednosti uvoza, in sicer v isto državo iz katere se oprema uvažuje). Ta predpis uvoz opreme praktično povsem onemogoča.

Investiranje v pogojih tako spremenljivih predpisov, visokih dajatev in ovir, ki se pojavljajo že v teku same investicije je izredno nevhvaležna in tvegana zadeva. Obtoževati gospodarstvo, da ne investira, obenem pa sprejemati niz ukrepov, ki investiranje ovirajo je dvolično in dvorezno obenem. Zahtevati od gospodarstva, ki investira in deluje v takih pogojih, naj bo konkurenčno tudi na zunanem trgu je iluzija, ki se nam že maščuje. Kakorkoli že, za našo prvo naložbo v Litostroj smo uspeli prebresti glavne ovire, tako da se bo sedaj investicija pospešeno tudi materialno uresničila.

J. Šlander

Izdelki, ki zapuščajo tovarno

Z našo rubriko smo želeli postaviti red in pristen stik med nami vsemi, vendar na žalost opažamo, da temu nismo kos. Zakaj? Morda je viden korak k temu napravil le TOZD Preoblikovalna oprema. Menimo, da bi moralo sodelovanje med nami vsemi postati eden izmed ciljev za hitrejšo in popolnejšo povezovanje s kupci in naročniki.

Čprav so v teh mesecih časi dopustov in veliko delavcev nabira novih moči za čas, ko bodo ponovno začeli utrip in delovni zanos, vendar ne moremo reči, da je delo v naših obratih zamrlo.

Trenutno majhno število objektov tudi ne pomeni naše nedelavnosti, saj smo v teh mesecih odpravili sicer velike količine najrazličnejših izdelkov za naročnike v domovini in tujini.

Medtem, ko je v pripravi niz študij transporta, smo v minulih mesecih (junij—julij) odposlali naslednje večje dele.

HE ZAKUČAC (P-35.700):

- dvodelni okrov lopute;
- cev s prirobnico;
- spiralni okrovi;
- zgornji turbinski pokrov z vgrajenim labirintnim obročem;
- regulacijski obroč;
- ostali kosovni material.

HE SREDNJA DRAVA II — FORMIN (P-35.600):

- turbinska gred;
- ležajni zvon;
- glava gonilnika;
- kapa gonilnika;

— dvižni pokrov gonilnika z dvižnim ušesom;

— oljni razvodnik z ustreznimi kosovnimi materiali.

»ATOMENERGOEXPORT« (P-92.123):

Dokončno je dobavljena celotna oprema polarnega žerjava. Mostove mačka in ostalo opremo smo transportirali naročniku v treh etapah.

»METALLURGOIMPORT« IZ SOVJETSKE ZVEZE:

Odposlali smo: 11 reduktorjev (P-94.165)

5 reduktorjev (P-94.166).

HE SJENICA — (P-35.800):

Med drugim smo pričeli odpravljati turbinsko opremo za ta objekt, o ostalih transportih pa bomo pisali več v prihodnji številki.

MEDNARODNI SEJEM »BIAM«:

V juniju je bil v Zagrebu mednarodni sejem BIAM, kamor smo poslali naslednje preoblikovalne stroje in opremo zanje:

- HVO-2-400;
- HVO-2-630;
- PMPK-3-16-630.

JAZ

PRODAJAMO PRODAJAMO

»INVESTICIJSKI BIRO TZ LITOSTROJ« obvešča vse članice SOZD »Združena podjetja strojogradnje«, da prodaja:

1. Dve rabljeni univerzalni vodravni strožnici.
- Izdelovalec stroja: American Tool CINCINNATI
- Model . . 23" X 120"
- Tov. št. 69835 in 698333
- Teža stroja 6569 kp
- Leto izdelave 1946
- Florisna površina 5,8 X 2,5 m
- Priključna moč motorja 14,7 kw
- Višina konic 304 mm
- Premier struženja nad suprotom 420 mm
- Stružna dolžina 3048 mm
- Izvrtna delovnega vretena 54 mm
- Stožec pinole konjička morse 5
- Hitrost vretena 12 do 11 dO 450 o/min
- Rezanje navojev: metrični 1 do 18 whitworth 0,5—28"

2. Prodajamo tudi rabljeni vodravno vrtilno - frezalni stroj

znamke Schiess model BF 180 naša inv. št. 21-15-5-05.

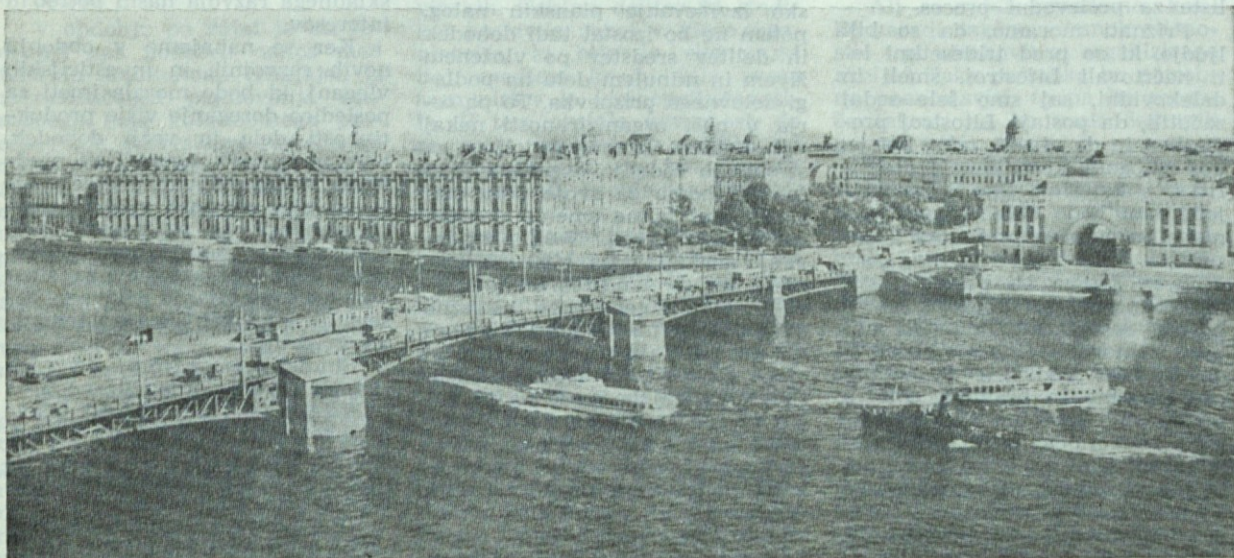
Tehnični podatki:

- Vzdolžni hod (x koordinata) 4.000 mm
- Vertikalni hod (y koordinata) 3.000 mm
- Izpah delov. vretena (z koordinata) 1.600 mm
- Premier delovnega vretena 180 Ø mm
- Konus v delovnem vretenu (metrični) 80
- Priključna moč pogonskega motorja 11 kw
- Teža stroja 30 Mp.

Vsi zainteresirani se lahko zglasijo v investicijskem biroju, kjer bodo dobili podrobnejše informacije in si na željo tudi ogledali stroje v obratovanju.

Ob objavi prvega oglasa za prodajo rabljenih osnovnih sredstev obveščamo vse zainteresente, bomo z objavljanjem oglasov na našem časopisu nadaljevali.

Obenem obveščamo tudi vse članice ZPS, da nam lahko posredujejo svoje oglase za objavo.

Most čez reko Nevo in pogled na carsko zimsko palačo, ki je sedaj muzej ERMITAŽ

HO — RUK BRIGADIRJI

Brigadirski HO-RUK je letos prvič zadonel v prvih dnevih aprila, ko se je sedem naših mladincev udeležilo zvezne delovne akcije »Samac—Sarajevo«. Danes, ko so naši široj po domovini, od Posočja do Mariova in od Đerdapa do Bojane, v največjem delovnem zanosu, so se štirje litostrojski mladinci vrnili z zvezne MDA »Sava 78« pri Zagrebu.

Tokrat bo beseda stekla o mladih iz TOZD Prodaja in Montaza, o Gorazdu, Janezu, Matiji in Martinu, ki bodo v tem zapisu spregovorili o vtisih, ki so jih odnesli s te najstarejše mladinske delovne akcije v Jugoslaviji po osvoboditvi.

Omeniti moram, da so po mnenju brigadirjev brigade »Tone Tomšič« Litostrojski uvrščeni med sedem najboljših. To enkratno priznanje je vsem nam dokaz, da iz naših vrst izhaja kader, kakršnega si lahko le želimo. Vsekakor pa je ta skupina najuspešnejša izmed vseh, ki so se v tem letu udeležile katerakoli izmed mladinskih delovnih brigad, vsi štirje fantje so bili proglašeni za udarnike.

Janez, v brigadi si bil predsednik zbora brigadirjev. Kako ocenjuješ medsebojne odnose in brigadno samoupravo?

Janez: Poudariti moram, da smo kot celota uspeli in smo delovali enotno. Tovarištvo, bratstvo in enotnost so bile vrline, ki so nas povzdigovale in dokazovale, da smo brigada Jugoslavija v malem, saj smo imeli med seboj brigadirje vseh narodov, vseh struktur in starosti. Če lahko trdim to za medsebojne odnose v brigadi in med brigadami, pa to v celoti ne velja za vodstvo akcije. To ni obtožba, temveč ugotovitev, ki smo jo občutili vsi brigadirji. Samouprava, samoupraven, samoupravljane, samoupravljalec... to so največje vrednote naše socialistične družbe in našega vsakdana. Menim, da smo te pojme dojeli vsi, da smo jih prav vsi tudi uresničevali ves čas akcije.

Kje so bila vaša delovišča?

Matija: Zvezne akcije izven naše republike trajajo štiri tedne, mi smo v tem času delali na obvoznici Zagreba in na nasipih kanala Odra. Čeprav nam je nekajkrat ponagajalo vreme, smo na začetku zadano nalogo v celoti izpolnili.

Gorazd, v brigadi si bil komandir I. čete. Kako ocenjuješ disciplino in samoobvladanje brigadirjev v brigadi in na akciji v celoti?

Gorazd: Mislim, da smo bili najbolj demokratična brigada v naselju, bili smo kot vsem nalogam, tako v naselju kot na delovišču. Razen malenkostnih napak posameznikov zaradi mladosti in nezkušenosti smo vsi vestno in z zagnanostjo opravljali svoje obveze in dolžnosti ter zadane naloge uresničili v svoje zadovoljstvo, potrdili pa smo tudi zaupanje vodstva brigade in našega organizatorja.

Martin, v brigadi ti je bilo zaprto področje športa in rekreacije. Kako ocenjuješ to zvrst dela in aktivnosti mladih?

Martin: Udeležba je bila enkratna, dosegli smo cilj množičnosti.

Skoraj ni bilo discipline, v kateri ne bi sodelovali in tekmovali: nogomet, rokomet, odbojka, košarka, namizni tenis, šah, kros. Omeniti moram, da smo odigrali niz tekem, tako med četami, brigadami, vodstvom akcije kot tudi med brigadirji akcij »Sisak 78« in »Beograd 78« pa tudi med UJV Velika Gorica in KK Cibona. Ne le medsebojne tekme, tudi obiski na posameznih prvenstvih in prijateljskih tekmah niso bili izjeme.

Na akciji se enkrat v imeni formira brigada »Maršal Tito«, katere se udeležijo po pet brigadirjev iz vsake brigade. Tokrat sta bila od naših v njej ti in Gorazd. Kakšen je bil kriterij za udeležbo v tej brigadi in kako sta to zaupanje opravila?

Janez: Sodelovanje v brigadi »Maršal Tito« je dokaz vloženega

dela, prizadevanj in pristnih tovariških ter medsebojnih odnosov, udeležba v tej brigadi pa je poleg podelitve naziva udarnik tudi priznanje posamezniku, da je kot del celote brigadnega kolektiva uspel in da to priznanje tudi zasluži.

Kako kot referent za idejnopolitično delo ocenjuješ delo brigade?

Matija: Idejnopolitično delo kot osnovna oblika dela in izobraževanja mladega delavca in človeka je eden izmed pristopov k razreševanju problemov in vprašanj, ki si jih mladinec zastavlja v sredinah, kjer živi in dela, tako tudi na akciji.

Delo na tem področju je potekalo v treh smereh, in sicer: na političnih šolah, naseljskih in brigadnih tribunah ter na osnovi medsebojnega kontaktiranja in dela med posamezniki ali v manjših skupinah.

Pri idejnopolitičnem izobraževanju so poleg izvedencev za posamezna področja sodelovali in pripravljali predavanja tudi brigadirji sami. Odziv je bil vselej izredno velik, kar je nedvomno dokaz, da znamo mladi prisluhniti problemom in nalogam, ki so nam skupne.

Med 71 brigadirji ste se Litostrojski izkazali in dokazali, da upravičeno nosimo ime Titovi zavodi. Ali misliš, da ste naziv udarnik dobili upravičeno, in ali je bila podelitev opravljena demokratično in samoupravno?

Gorazd: Podelitev je bila realna — po kriterijih dela v naselju, na delovišču in po medsebojnih odnosih v brigadi in na akciji. Predvsem slednje je bilo osnovna vrednota, po kateri je brigada odločala, ali posameznik zasluži udarništvo, pohvalo ali pa tega ne zasluži.

Kateri trenutki na akciji so ti ostali v najlepšem spominu?

Gorazd: Bili smo šestkrat udarna brigada, prejeli smo priznanje za naseljske aktivnosti, pa enaindvajset udarniških značk ter enaindvajset pohval.

Matija: Radio »Sava 78«, dvanaesti savski dnevnik: »Brigada »Tone Tomšič« iz občine Ljubljana Moste-Polje je dosegla normo 149 % in efektivno 100 %; ta dan smo bili najboljši na delovišču.

Martin: Dokaz naše človečnosti, katero smo izrazili ob prostovoljni krvodajalski akciji, ko se je vsak posameznik zavedal, da je s svojo krvjo rešil nepoznanega človeka, morda deda, mater, očeta, novorojenčka, brata...

Janez: Brigada je šla samoupravljanja, bratstva in enotnosti, je »Jugoslavija« v malem in resnična kovnica zblíževanja vseh narodov in narodnosti. V letošnji drugi izmeni so se pobratile brigade iz Ljubljane, Zaboka, Arandelovca, Beograda, Gradačca, Zagreba, Pulja, Sarajeva, Šibenika, Vračara, Bjelovara... Trinajst brigad, devetstoosemintrideset mladih src, trinajst trdno zvezanih praporjev je tokrat postalo nezlomljiv most in vez med mladimi iz cele Jugoslavije.

Zakaj si se odločil za mladinsko delovno akcijo, zakaj ravno za »Savo« in s kakšnimi problemi si se srečeval pri svojem odhodu v brigado?

Gorazd: Vsak mlad človek želi vsaj enkrat v življenju oditi na akcijo, da spozna tako obliko življenja in dela, ki krepi bratstvo in enotnost naših narodov, ohranja tradicije naših očetov, mater in dedov. Na »Savo« sem odšel zato, ker je to akcija z dolgoletno tradicijo ter je delo in življenje v njej dobro organizirano.

Problemov ob odhodu v brigado pa nisem imel. Lahko se le zahvalim svojim sodelavcem in temeljni organizaciji v celoti, da

Ponos vsakega brigadirja

so mi omogočili udeležbo na akciji in upam, da jih tako jaz kot moji sotovariši nismo razočarali.

Martin: Spoznati mlade iz vseh krajev Jugoslavije, zavest, da sem pomagal graditi našo domovino, je želja vsakega posameznika. Tudi moja. Čeprav sem želel oditi na »Đerdap«, mi to ni uspelo. Morda zaradi napak in nedoslednosti drugih, pa kaj, saj ne bi smelo biti razlik med akcijami, naj bo to »Sava«, »Đerdap«, »Kosovo« ali katerakoli že.

Janez: Zahvaljujem se sodelavcem, da so prevzeli moje delovne obveze v času moje odsotnosti.

Letošnja Sava je bila moja že osma akcija. Vsakemu mladincu priporočam, da se odloči za akcijo; kdor se udeleži ene, se bo prav gotovo tudi druge in tretje. Res je, da v nekaterih delovnih sredinah še niso prisluhnili utripu mladih, vsaj kar se tiče mladinskega prostovoljnega dela. Želja nas vseh pa je, da se ponovno srečamo na eni izmed akcij širom po domovini.

Mladinske delovne akcije po vsej Jugoslaviji vabijo iz leta v leto.

Janez Zadnikar

Brigada — zbor!

OBISK MLADINE IZ WIESBADNA

Mesto Wiesbaden prijateljsko sodeluje z mestom Ljubljana. Mladinska delegacija je ob obisku v našem mestu izrazila željo, da si ogleda našo delovno organizacijo, in tako nas je 8. avgusta obiskalo 22 mladincev iz Wiesbadna.

Ogledali so si naš delovni proces, predvsem pa jih je zanimal potek dela v livarni. O tem jim je obširno razlagal tovariš Bradeško, tovariš Tomšič pa je njegove besede prevajal v nemščino.

Po ogledu tovarne smo nadaljevali razgovor v delavski restavraciji.

Mlade iz Wiesbadna je zanimala predvsem vloga mladega človeka, njegov položaj, organiziranost v delovni organizaciji in v prostem času, želeli pa so izvedeti kaj več tudi o vlogi našega sindikata, saj vemo, da je pri njih sindikat tisti, ki se zavzema za probleme delovnega človeka.

Po končanem razgovoru je delegacija nadaljevala svojo pot v Ankaran.

Cirila Rozman

Stanovanja razdeljena, delimo posojila

Prejšnji mesec so bila stanovanja v novem bloku na Djakovičevi ulici dokončno razdeljena, večina edlavcev, ki jim je bilo stanovanje dodeljeno, pa se je vanje že tudi vselila. S tem je bilo končano delo stanovanjskih komisij iz prejšnjega mandatnega obdobja. Novoizvoljene stanovanjske komisije temeljnih organizacij in delovnih skupnosti, kakor tudi stanovanjska komisija pri delavskem svetu delovne organizacije, pa so se tudi že srečale s konkretno problematiko, tokrat z razdeljevanjem stanovanjskih posojil.

Po sklepu delavskih svetov temeljnih organizacij in delovnih skupnosti je kadrovske splošni sektor 14. aprila 1978 objavil natečaj za razdelitev 6.000.000 dinarjev, poleg tega pa so temeljne organizacije že pred rednim natečajem namenile 1.000.000 iz združenih sredstev za stanovanjska posojila tistim delavcem, ki bi jim rok za plačilo obveznosti iz skupnih pogodb za nakup stanovanja potekel že pred zaključkom natečaja. Skupaj smo torej v prvi polovici letošnjega leta namenili za stanovanjska posojila kar 7 milijonov din, kar je izredno velik znesek tudi za Litostroj, ki sicer vlaga izredno velika sredstva za reševanje stanovanjske problematike svojih delavcev.

Na natečaj se je v predvidenem roku prijavilo skupaj 172 prosilcev, od tega jih je 135 izpolnjevalo vse pogoje za dodelitev stanovanjskega posojila. Skupna vrednost zahtevkov vseh prosilcev, ki so izpolnjevali pogoje, je znašala 10.424.500 dinarjev, kar precej presega z natečajem predvideno vsoto. Velik delež v tem znesku imajo zahtevki prosilcev, ki kupujejo stanovanje. Samo za pokritje njihovih potreb bi potrebovali 4.875.000 dinarjev. Vrednost zahtevkov delavcev, ki so prosili za posojilo za gradnjo družinske hiše, je znašala 5.989.500 dinarjev, zahtevkov za posojila za

adaptacije pa je bilo letos izredno malo, le v skupni vrednosti 1.334.000 dinarjev.

Stanovanjske komisije so ocenjevale stanovanjske razmere upravičenih prosilcev ter na podlagi točkovanja pripravile predlog delitve stanovanjskih posojil v temeljni organizaciji. Sredstva, ki smo jih v delovni organizaciji namenili za stanovanjska posojila, pa so bila predhodno razdeljena med 13 temeljnih organizacij ter dve delovni skupnosti po kriterijih, ki jih določa samoupravni sporazum o razdeljevanju stanovanj in stanovanjskih posojil. Z upoštevanjem že predhodno razdeljenih stanovanjskih posojil so imele posamezne temeljne organizacije na razpolago naslednja sredstva:

DELITEV SREDSTEV ZA STANOVANJSKA POSOJILA PO TOZD OZIROMA DELOVNIH SKUPNOSTIH

TOZD	štev. zap. 31. 3. 1978	Višina skupnega zneska
IRRP		730.000
IVET		700.000
PZO		420.000
PTSE		200.000
ZSE		50.000
PPO		170.000
SSP		420.000
PROD		300.000
NABAVA		130.000
ICL		300.000
PFSR		150.000
TVN		200.000
MONT		650.000
OB		1.300.000
PUM		1.280.000
Skupaj		7.000.000

Kljub temu, da nas je letos pri razdeljevanju stanovanjskih posojil prehitel čas dopustov, kar je močno podaljšalo celoten postopek, pa ugotavljamo, da je večina temeljnih organizacij do danes stanovanjska posojila že razdelila ter bomo v naslednji številki internih informacij objavili seznam delavcev, ki jim je bilo dodeljeno stanovanjsko posojilo. Po podpisu posojilne pogodbe v delovni organizaciji kadrovske splošni sektor posreduje sklep o dodelitvi posojila posameznikom, Ljubljanski banki in stanovanjski komunalni banki, ki uredi vse potrebno za izrabo dodeljenega posojila.

Ker smo tudi pri razdeljevanju stanovanjskih posojil, kot že pred tem pri razdeljevanju stanovanj ugotovili, da obstoječi samoupravni akt v celoti ne ustreza današnjim razmeram, pozivamo družbenopolitične organizacije in samoupravne organe temeljnih organizacij in delovnih skupnosti, da po sklepu upravnega odbora delovne organizacije z dne 14. julija 1978 posreduje pripombe na samoupravni sporazum o razdeljevanju stanovanj in stanovanjskih posojil stanovanjski komisiji pri delavskem svetu delovne organizacije, ki je zadolžena, da skupaj s strokovno službo pripravi predlog njegovih sprememb.

V skladu z že sprejetimi dogovori predvidevamo, da bo naslednja delitev stanovanjskih posojil v mesecu septembru ali oktobru, ko bodo za stanovanjska posojila lahko zaprosili vsi tisti, ki iz kakršnegakoli razloga na tem natečaju niso bili obravnvani.

Hilda Colja

LITOSTROJ IN »U« SISTEM

Vse občinske skupščine ljubljanske regije in Mestna skupščina Ljubljana so razgrnile urbanistično dokumentacijo, ki ponazarja spremembe in dopolnitve urbanističnega programa in generalnega plana urbanističnega razvoja mesta Ljubljane za potek avtocest in regionalnih cest pod oznako »U« sistem.

Ta »U« sistem nam prikazuje izgradnjo mestne obvoznice in izgradnje regionalnih cest v Ljubljani do leta 2000.

Občani Šiške bodo s tem sistemom izgradnje cest veliko pridobili, predvsem glede izhoda iz Ljubljane v smeri Gorenjska, Štajerska, Dolenjska in Notranjska, saj nam sedanja voznja skozi mesto v prej omenjenih smereh povzroča veliko jeze in prometnih nesreč, ki se včasih končajo zelo tragično.

V tem sistemu izgradnje cest nas vse delavce Litostroja zanima predvsem, kako se bo Litostroj glede na svojo lokacijo vključil na novo hitro mestno cesto, ki poteka v smeri Šiška-Bežigrad in pa kako bo »U« sistem grajen glede na naše izredne prevoze (teža, velikost), saj iz naše tovarne vozimo vedno večje in težje izdelke.

Na ti dve vprašanji je 19. konferenca delegacij zbora združene-ga dela za 6. redno sejo že zahtevala odgovor, ki ga v kratkem pričakujemo.

V tem času smo dobili od zavoda za družbeni razvoj mesta Ljubljane načrt, ki prikazuje, kako naj se naša tovarna priključi na »U« sistem.

Iz tega načrta je razvidno, da ob hitri mestni cesti poteka tako imenovana »servisna cesta«, ki je dvosmerna. Djakovičeva cesta se na koncu priključi na to cesto v smer proti Bežigradu in proti Celovški, od koder je mogoča voznja v vse smeri. V tem delu je predviden še en priključek, ki bo enosmeren, speljan pa bo za našim izobraževalnim centrom in bo priključil tudi »ISKRO«. Ta priključek je še v fazi študije in ni točno situacijsko določen. Tretji možen priključek, ki ga bodo Litostrojčani lahko uporabljali, pa je priključek Verovškove ceste, to je cesta ob Leku, ki se priključi na obvoznico nekoliko severneje od te tovarne. Nakazanih je torej nekaj priključkov na novo obvoznico, ki pa so vsi še v fazi študije in še niso bili razgrnjeni pred javnost.

Prav pa je, da vsi delavci Litostroja in občani litostrojske krajevne skupnosti na vseh javnih razpravah težijo k temu, da se bo tako tovarna kot naša krajevna skupnost priključila na nov

»U« sistem po najkrajših in najugodnejših priključkih.

Prav tako moramo biti pozorni na podatke o širini novih cest in njihovi dovoljeni obremenitvi, ker če bodo projektirane tako, kot že nekatere naše nove ceste, potem iz naše tovarne ne bo možen prevoz niti takšnih velikosti in tež, kot jih prevažamo že sedaj.

Da bo naš izobraževalni center lahko zgradil svoj prepotraben rekreativni center, ki bo služil predvsem Litostrojčanom in krajanom, moramo zahtevati, da se zoži varovalni pas mestne hitre ceste, ki poteka za šolo oziroma šolskimi delavnicami na širino, ki je predvidena v stanovanjskih naseljih.

Zato bo ob javnih razpravah, kjerkoli bodo, dobrodošla podpora slehernega izmed nas, da se »U« sistem reši ugodno tudi za našo tovarno.

Nikola JUG

Streha ni vzdržala

V začetku avgusta se je v naši delovni organizaciji pripetila nezgoda pri delu, pri kateri je samo velika sreča rešila udeleženca te nezgode težke invalidnosti ali celo smrti.

Vsa dela na strehah so dela s povečano stopnjo nevarnosti za delavce pri teh delih zaradi možnosti padcev s streh ali skozi njo. Večina industrijskih zgradb ima nenosilno kritino. Pri teh strehah delavci ne smejo stopati nanjo, ker se lahko kritina stre. Take kritine so zlasti salonitne kritine, ki ne dovoljujejo točkaste obremenitve pri kateri bi delavec stopil na ploščo tam, kjer ni podprta.

Vsega tega očitno ni upošteval delavec, ki se je lahkomišlno povzpел na streho hale TOZD PTS, ne da bi predhodno izvedel kakršenkoli varnostni ukrep.

Na streho se je povzpел po stabilni lestvi pri kotlarni, prečkal streho preko slemena in si ogledal nosilec električnega zračnega voda, katerega je bilo potrebno zaradi del na strehi prestaviti. S tega mesta se je napotil proti novemu prizidku, da bi tam sestopil. Zaradi prevelike višinske razlike se je premislil in se raje napotil nazaj proti stabilni lestvi. Pri prečkanju slemena je stopil na nepodprto salonitno ploščo, ki se je zdrobila, in omahnil v globino. Samo nenavadnemu naključju se mora zahvaliti, da je z višine 14 m padel točno v zaboj s penasto gumo. Penasta guma je padec močno ublažila in delavec je staknil samo nekaj prask po rokah.

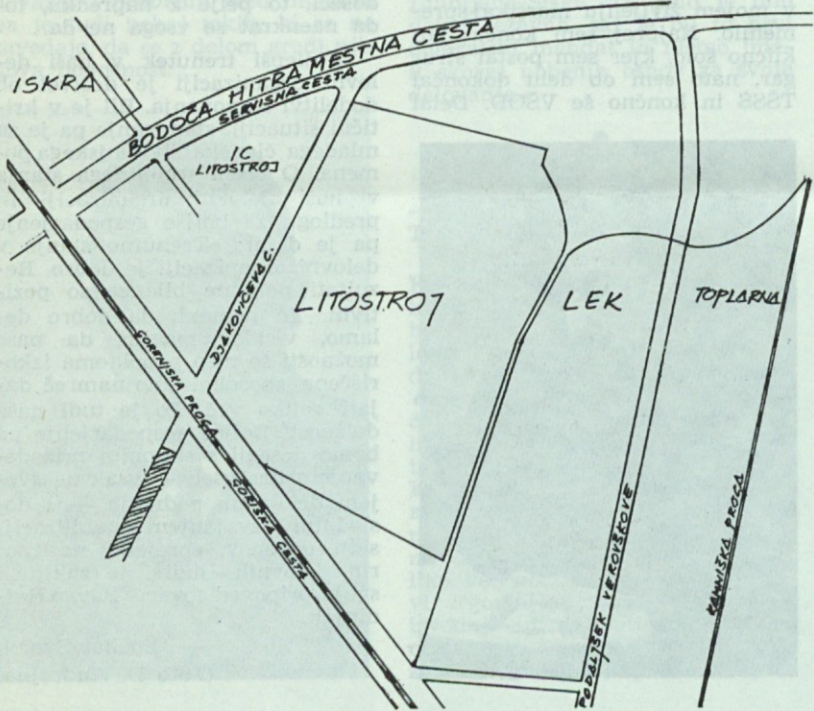
Na žalost se podobni kaskaderski skoki s takih višin največkrat končajo tragično. Vzroke za take nezgode moramo iskati predvsem v pomanjkljivem znanju delavcev in njihovi lahkomišelnosti.

Obrabljena fraza: »Meni pase to ne more pripetiti!« je bila ponovno dokazana kot izgovor delavcev, ki ne znajo ali nočejo upoštevati varnostnih predpisov.

Milan Jurjavčič, var. inž.

S pomočjo delavca, katerega nezgoda je opisana v članku, je tudi v to temino posvetilo sonce

Dva Venedigerja

Se v sredo je izlet visel v zraku, ker ni bilo dovolj prijav.

V soboto, 29. julija 1978 ob 5. uri pa sem pred tovarno uzrl avtobus in okoli njega precej planincev ob kupih nahrbtnikov, vrvi in cepinov. Ko smo se prešteli, nas je bilo 29, večinoma sami znani obrazi. Vodja Viki je dal znak, odpeljali smo se čez Ljubelj mimo Beljaka, ob Dravi do Möllbrücka, potem ob reki Möll do Vinklerna in čez prelaz v Lienz. Tu so nas presenetile lienške ostrice, ki sršijo dobrih 2000 m nad dolino, gore, ki bi bile vredne obiska. Središče mesta je zaprto za promet, tu kraljuje pešec, z obeh strani vabijo trgovine, mize in stoli so razpostavljeni pred lokal, vse vabi popotnika, turista, da se ustavi. Sploh daje Avstrija vtis urejenosti, natančnosti, vse je podrejeno turistu, marsikaj bi se lahko učili pri naših severnih sosedih. Ob reki Isel brzimo do Matreja, kjer zavijemo levo, na desni se bleščijo prvi tritisočaki skupine Venediger, ki je s svojim vrhom 3674 m visokim Grosvenedigerjem drugi najvišji vrh v Avstriji.

Po 15 km vzpona se avtobus ustavi v vasi Hinterbichel (1300 m), ki stoji na izteku doline Dorfer, naše izhodiščne točke. Pregledujemo in urejamo opremo, nahrbtniki rastejo, dobivajo zavidljivo težo. Opoldansko sonce žge, ko krenemo po dolini navzgor. Pot nam lije po telesu, še sreča, da z desne in leve žuborijo potoki in potočki. Hitro se dvigamo, dolina se širi, cepi v dva kraka, naša pot vodi po sredini dvignjenega prodnatega hrbtišča, hodimo kot po vrhu vala. S severozahoda pritisajo oblaki, potegne piš in oblije nas prava ploha. Take neprosto voljne kopeli smo deležni še nekajkrat, nato pa se više gori vreme uredi in stopimo na prve zaplate snega. Pogledi so uprti navzgor, iščejo goro, ki vsa v oblakih ždi nekje pred nami. Ozračje se ohlaja, sapa postaja kratka, naramnice nahrbtnika se ostro zajedajo v ramena. Minila je peta ura hoje. V zavetju skalnega grebenčka, na višini nekaj pod 3000 m se stiska bela kočica Defregger, naše prenočišče. Pademo v kočico, nahrbtniki letijo z ramen, usta kličejo po čaju in

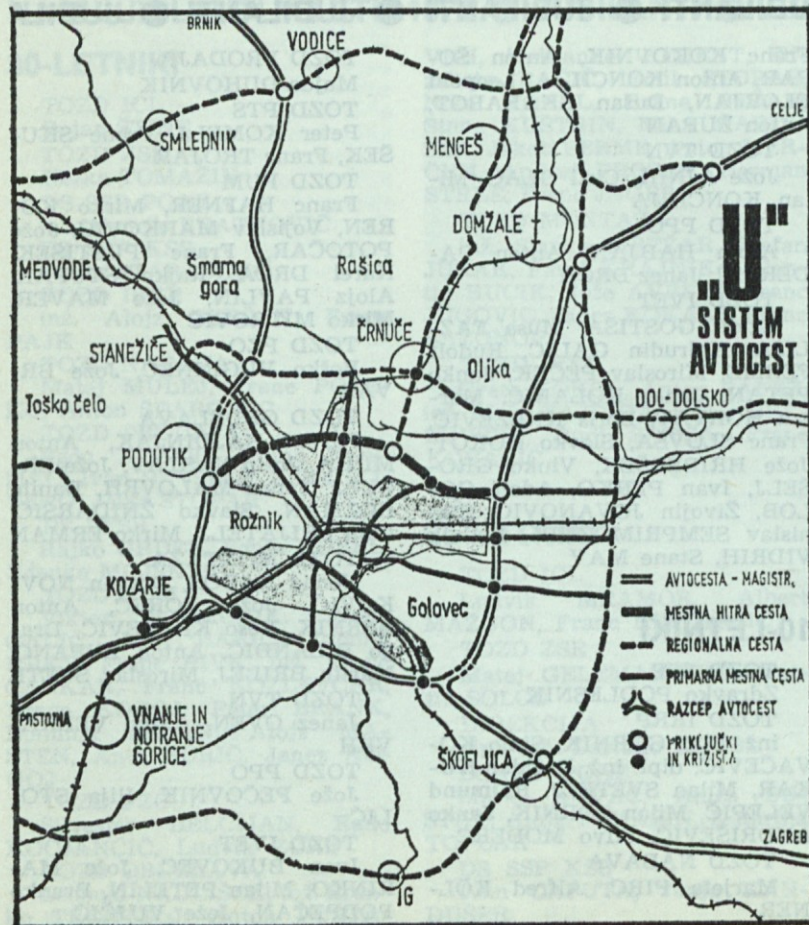
pivu, srce se počasi umirja. Proti večeru se sprehodim po grebenu nad kočico; gora je še vedno zavita v meglene oblake, sonce se naglo spušča in skozi kopreno pošilja nizke žarke. Cristallwand se je odel v škrlat. Tehnični vodja Albert je uredil formalnosti glede prenočišča, dobili smo lep zračen apartma pod špirovci. Noč je minila v obračanju, čemenju in čakanju na jutro. Ob 4. uri smo bili za petelina. Vnaprej določenih osem navez se je v jutranjem hladu zbralo na ploščadi pred kočico. Mrzaj je ščipal v prste in ušesa. Na znak vodje Vikija je kolona krenila, zaščitnico je držal Zvonc, stari znanec visokogorskih tur. Izginjale so zadnje skale, pred nami se je bleščal trd zmrznjen sneg. Na vzhodu se je pokazala velika oranža in zlatila vrata Rainer Horna, za njim v daljavi na severozahodu pa smo zagledali srebrni beli val — našo goro. Pritrjevali smo dereze, pripravili očala, se navezovali na vrvi. Zagrizli smo se v strmino Rainer Horna, prečkali njegovo severno pobočje, pospešili v sedlo; škoda je bilo izgubljene višine. Iz Krimmla so prihajale tuje naveze, na grebenu smo se zčružili, nastala je gneča. Ozek zračen greben je rahlo zavil v levo in že sem zagledal vrh. Prva naveza ga je že dosegla ob 7. uri,

v pol ure nas je vseh 29 stalo na njem. Na vrhu se po delčkih fotografiramo, kajti za vse naenkrat ni prostora. Posebnih čestitk je deležen Rudi, ki je na vrhu dočakal Abrahama. Sestopali smo čez ledenik Reiner, razpoke so bile zakrite. V dobri uri smo dosegli skalni greben nad kočico. Ko sem na skalah nekaj čez 3000 m zvil vrh, mi je pogled uhajal na Cristallwand, ki je žarel v dopoldanskem soncu. Zmrzal je popustila. Po zahodni steni se vlečejo dve, tri temne proge — zapadno kamenje. Gora je tako blizu na dosegu roke, toda nedosegljiva. Ostalo je samo hrepenenje. Čas nas priganja. Zbirajo se prvi kopaški oblaki, treba bo v dolino. Ko se odpravljam izpred kočice, naša kolona že nizko pod njo prečka snežišča. Zadnji sem. Kolona pod mano speši, izginja za skalnatim hrbtiščem. S poti zavijem v desno dolino. Po dnu se zbirajo vode z ledenika in s snežišča, ponujajo se prve sivozelene trave, prvi cvetovi svišča in rododendrona. Sem že spodaj. Šumenje voda narašča, buči, kapljice se srebrno lesketajo v soncu. Kako ta trenutek odnesti v dolino, domov? Pomaga mi fotografsko oko. Kot ponorel skačem, zbiram, iščem motive. Napravim še zadnji posnetek vsega v črno odetega Reiner Horna na desni in na levi našega Venedigerja, vsega belega, prazničnega. Ko se počasi ob potoku spuščam proti spod-

(Nadaljevanje na 11. strani)

Veliki Venediger z zahodnega grebena G. Geigerja. Posnetek je iz leta 1966 in v tem času zagotovo ni menjal podobe

CABRA CORRAL ARGENTINA

Zlitje dveh rek — Aries in Guachipa v reko Juramento je bilo prej petnajst kilometrov pred elektrarno, umetno jezero pa ga je premaknilo 30 km nazaj. Reka se imenuje Juramento šele ob izstopu iz elektrarne in je zajezena v kavnjenu Cabra Corral. To je prvi najožji del reke, kjer se dviga 130 m visoka peščena pregrada. Za gradnjo nasipa je bilo treba najprej izkopati rov, dolg 800 m in montirati dva talna izpusta, tako so vso vodo preusmerili skozi tunel v strugo.

Vzporedno z brano so gradili nov tunel z vodno komoro. 300 m pred strojnico je v drugi tunel vbetoniran cevovod, ki vodi vodo na turbine in še dodatni cevovod za morebitni izpust vode iz cevovoda in tunela. Litostroj je za HE Cabra Corral dobavil naslednjo opremo: tri turbine po 33,7 MW z regulatorjem hitrosti in tlačno napravo, tri lopute premera 2800 mm s cevmi, komplet hladilnega sistema z armaturami, prekritja, kompresorje itd. Od vse opreme je bilo 30% izdelane v Argentini. Z nekaterimi proizvodi, ki so bili izdelani v Argentini, smo imeli težave, predvsem zato, ker so bili prav ti deli nosilci roka montaže.

Ko sem prišel v Cabra Corral, je bilo tu poletje. Navpične stene nad dvoriščem so skoraj gole, le tu in tam je trnjevo grmičevje. Kot čuvaji skrivnosti teh pustih skal pa se med njimi dvigajo kaktusi, visoki tudi do 10 m. Poletje, ki prinaša obilico dežja, polni jezero. Včasih dežuje z vetrom, kot bi se utrgal oblak. Vse makadamske ceste so bile večkrat razrite. Glavna cesta od Cabra Corral pelje do prvega, 30 km oddaljenega naselja Moldesa. Cesta je asfaltirana. Ob velikih nalihvih se z navpičnih sten nad cesto ruši kamenje, ki je mehkejšo kot naše v alpskem svetu. To je zmes vulkanskega pepela rdeče barve, ki razpada pod vplivom sonca in dežja. Temperatura se v poletnih mesecih povzpne tudi na 42°C v senci, relativna vlaga pa v tem času doseže tudi 100%. Vendar takšna vlaga ne traja dolgo, saj sonce, ki sije skoraj navpično nad glavo, hito razžene oblake. Rastlinje se poleti razbohoti, vendar je vse bolj podobno nepreohodnemu grmičevju. Drevje je bolj redko. Les drevesa cebracho uporabljajo za ograje, dolge tudi več kilometrov. Takih gozdov, kot so pri nas, tu ni. Tega je kriva predvsem zimska doba, ko tudi 6—7 mesecev ne pade niti kaplja dežja. V zimskih dneh, ko nebo prekrijejo oblaki, je hladno in temperatura pade na minus 30°C. Po takem oblačnem tednu, ko zopet posije sonce, se v daljavi svetlikaajo s snegom zameteni vrhovi Andov. Temperatura se ob sončnih dneh pozimi dvigne do 25°C, ponoči pa pade na 5°C.

Višinska kota strojnice je 952 metrov nad morjem. V lepih dneh krožijo visoko nad nami kondorji z belim ovratnikom, ki označajo, da bo tudi o naslednjih dneh še sončno. Ko zori semenje na grmičevju in drevesih, prifrčijo v velikih jatah zelene papige. Domačini pravijo: Ko prileti papige v vas proti večeru je treba iti spat. To pa zato, ker sonce tu pozno vzhaja in zgodaj

zaide zaradi visokih hribov na vzhodu in zahodu. V tem področju ostane sonce nad glavo osem ur, vzdigne se in pade pa v eni uri.

Naša hiša stoji na bregu približno 50 m nad elektrarno. Hiša ima dve majhni spalnici, majhno kuhinjo in dnevni prostor. V njej se počutimo zelo domače. Okolica je prijazna, vendar prav ta prijaznost lahko skriva v sebi nevarnosti, ki jih tu ne manjka. Nekega dne sva s tovarišem iz »Rade Končarja« po kosilu počivala vsak v svoji sobi, v kuhinji pa je pospravljala čistilka. Ko je odnesla smeti ven, je zavpila »Kače! Pridite, kače!« Vstal sem in stekel ven. Pred vrati je bila našemu modrasu podobna kača, le nekoliko bolj temna, v trenutku je zbežala. Drugič, ko sem nesel smeti, sem ob nogah zagledal črno kačo z zlatimi črtami. Skočil sem v zrak in nisem vedel, kam bi dal nogo, da o prestanem strahu niti ne govorim. To so bili prvi dnevi, kasneje pa smo se kač navadili, saj smo jih srečevali vsak dan. Najbolj strupena je kača kolorado, imenujejo jo tudi Korel. Lepa bi bila za ogrlico, le ko ne bi človek po piku v manj kot 20 minutah umrl. Dolga je približno 1 m, po telesu je čudovito pisana — barvasti obroči si sledijo: črni, rumeni, rdeči, spodaj pa je rumena. Ponoči, ko jo osvetlijo luči avtomobila, se njene barve svetlikajo.

Manjša nadloga so pajki in škorpioni. Največji pajek je kraljica pajkov ali črna kraljica, velika kot človeška pest. Kraljico, premera 6 cm, sem ujel na naši hiši. Samo enkrat sem uspel videti strupenega pajka, ki ima črne in rdeče črte, vendar ta ni napadalen, če ga ne napadeš. Strup tega pajka povzroča ohromitve, podobne paralizi. Pri čiščenju turbine C pa smo našli 12 cm velikega škorpiona.

Bil sem v Argentini že tri mesece, ko je prispela na gradbišče tudi moja družina — žena in dva predšolska otroka. Po posredovanju inž. Kulenoviča mi je inšpekcija AYEE dodelila zidano hišo v naselju. Končali smo montažo turbine A in jo začeli preizkušati. Ko je prišel za nami na gradbišče še Marjan Trebše, smo se dan pred njegovim prihodom preselili — jaz z družino v hišo INGRE, ostali pa v hišo AYEE. Bilo je ravno obdobje vinsbuke, muhe, ki prinaša bolezen mangacha. Prav prvo muho je našel Marjan v svoji hiši. Kontrola v Salti je pokazala, da ni virusosna. Še najbolj je bilo važno to, da je bila lačna, torej ni se še napila krvi. Za to muho je značilno, da človeka piči ponoči v spanju in mu sesa kri. Bacili, ki jih prinaša muha, delujejo na srčno mišico, ki kasneje odpove.

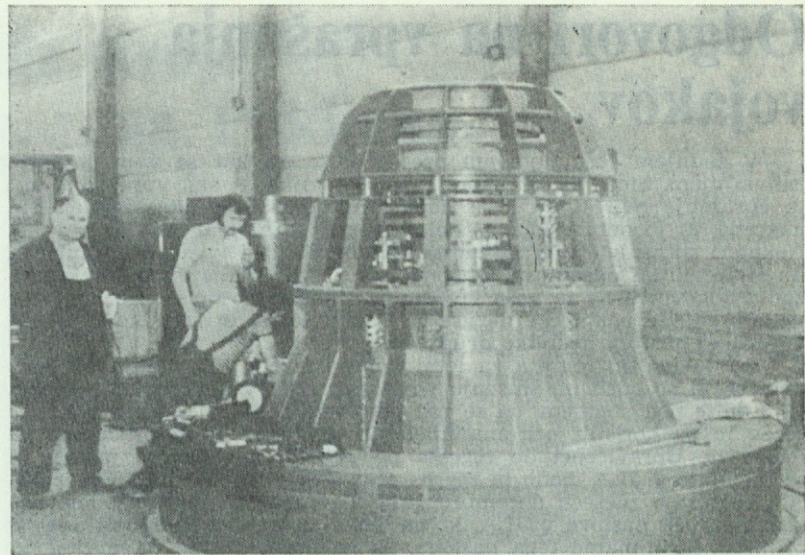
V Argentini se z vsemi napori bojujejo proti tej nadlogi, sreča je v tem, da je muha zelo velika in jo je lahko opaziti: leti bolj slabo. V tej hiši sva poleti z ženo ujela štiri vinchuke-lačne. Strahu in neprespanih noči se ne da opisati. Vsak večer sva razkuževala prostore in jih pred spanjem še enkrat pregledala. Lahko si mislite, kako si želimo čimprej vrnitve domov.

O MONTAŽI

Pogodbo o dobavi opreme v Argentino je podpisala INGRA iz Zagreba. Pogoji je bil, da poleg 30% opreme, ki so jo izdelale argentinske tovarne, vso opremo montira pod našim nadzorstvom argentinsko podjetje. INGRA je podpisala pogodbo o montaži s podjetjem MELLOR GUDWIN INSTALACIONES — MGI v Buenos Airesu. Na gradbišče so poslali rabljeno orodje in administrativni kader. Delavce so iskali v okolici. Zelo dobri so bili varilci, ostalih poklicev pa v provinci Salti ne poznajo, zato so se ljudje menjavali, predvsem pri delih s cevmi. Ko so delali mesec ali dva, so se doobra privadili in že zahtevali večjo plačo, ker pa jim plače niso povišali, so odšli. Podjetje MGI je v slabem finančnem položaju, velika zavora je bil potrošni material. Denarja večkrat ni bilo niti za prevoz delavcev. Na delo so se vozili iz Moldese, prvega naselja, kjer je bila doma večina pomočnikov, prav tako pa so tudi ostali stanovali v tej vasi. Vozili so se na odprtem tovornjaku. Prehrana za te ljudi je bila organizirana na gradbišču v gradbeni menzi, po naglem porastu cen pa so hrano začeli nositi s seboj. Večina pomočnikov ni poznala niti ključa in vijakov.

Poprečno smo imeli za generator in turbine štiri kvalificirane ljudi, za montažo pa smo uporabili orodje, ki je bilo poslano za investitorja. Težav je bilo veliko. Veliko znojna smo prellili skupaj z domačini, tako sem pravzaprav hitro opustil svojo vlogo nadzornika in prijel za orodje. Delo in znoj, ki smo ga delili, pa je skovalo prijateljstvo.

Položaj tamkajšnjih delavcev pa je zelo slab. Spominjam se emigranta iz Čila. Delal je pri

Cabra Corral — turbina »A« pred zagonom

vlaganju statorja. Ni se odmaknil od dela, čeprav ni dobil plače. Delal je, kolikor je mogel in povrnila se mu je tuberkuloza. Štirinajst dni je bil v bolnici, po tednu dni ponovnega dela na gradbišču pa je dobil odpoved. Spominjam se tudi delavca, ki mu je na nogo padel kos železa — zavorna plošča od generatorja, težka 200 kg. Poškodovano mu je prste na nogi. Tri mesece je bil v bolniškem staležu, nato je teden dni še čistil v elektrarni, zatem pa so ga odpustili. To pa zato, da ne bi podjetje plačevalo bolniškega staleža za morebitne posledice nesreče.

Bližal se je konec leta 1977 in Marjan je kontroliral vso elektro opremo in popravil načrte, vse je bilo pripravljeno, da pride preizkuševalec regulatorja. Bil je mračen dan in po kosilu je prišel k meni Marjan: Veš, stari je prišel s taksijem! Vprašal sem »kdo?« »Trobec«. Obrnil sem se na peti, stekel po stopnicah in že sem bil v fiču. Komaj sem čakal, da se srečava s tovarišem Trobcom, saj sem vedel, da bo on naredil piko na i.

Prve napatke za priprave v regulatorski delavnici, ko sem bil še v konstrukciji, mi je dajal prav tovariš Trobec, zato sem ga bil sedaj toliko bolj vesel. V naslednjih dneh je zavihal rokave,

skrbno je pregledoval del za delom. Po njegovem pregledu smo nalili olje in začeli preizkuse montaže turbine A. V kratkem času je bila turbina A pripravljena za vrtenje. Vse moči smo potem preusmerili na turbino B, saj turbine A nismo mogli zavrteti prej, preden ni bila pripravljena za potop v vodo tudi turbina B. Nismo namreč imeli zapornice za spodnjo vodo, da bi preprečili udor vode skozi turbino B. Edine zapornice smo uporabili na turbini C. Končno smo obe turbini potopili v spodnjo vodo dne 2. februarja 1978. Naslednji dan smo zavrteli turbino A.

Tovariš Trobec je obrnil kolo ob pomoči tovariša Trebšeta, ki je potiskal EO tipke, jaz pa sem kot ponavadi stal spodaj ob turbini. Vse je steklo brez napak. Čestitali smo si med seboj, čestitala nam je tudi moja žena z otrokoma, od AYEE pa nam ni čestital nihče.

Cez nekaj trenutkov smo vprašali tovariša Trobca, kako se počuti sedaj po prvem vrtenju turbine. Odgovoril nam je: »Ne morem reči, da se mi ni malo zatresla roka, ko sem obrnil kolo, pa je le šlo.«

No, in tako je šlo tudi 9. februarja, ko smo zavrteli prav tako brez napak turbino B.

Andrej Trebše

SREČANJE V SYDNEYU Z MONTERJEM TONNISOVH TURBIN IN SOLASTNIKOM STROJNIH TOVARN IN LIVARN, NEKDANJE SLOVENSKE TOVARNE TURBIN

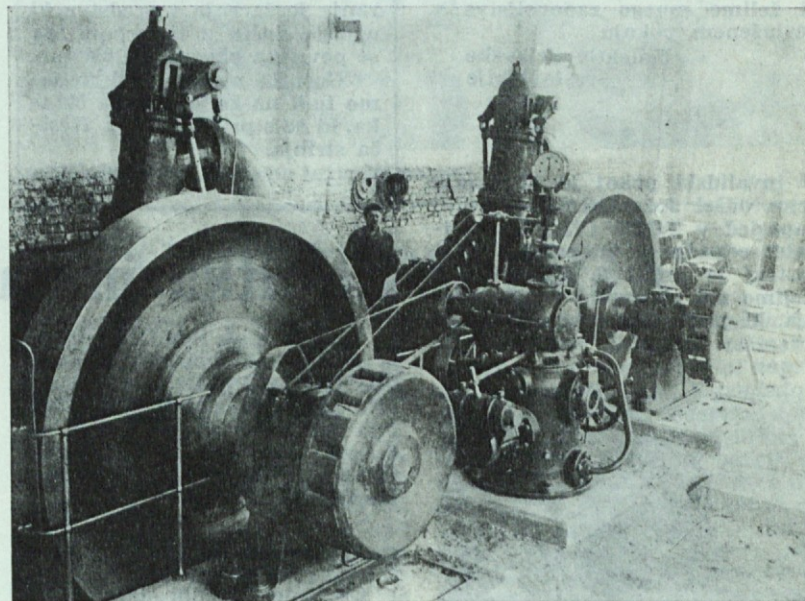
SREČANJE V SYDNEYU

Na moji poti na montažo turbin v HE OHAO-A na Novi Zelandiji sem se spotoma ustavil še v Avstraliji — v Sydneyu in na prošnjem nekega dolgoletnega sodelavca v Litostroju obiskal, meni do takrat nepoznano družino Slovnik.

Slovnikovi so slovenski izdeljenci, v Sydneyu živijo že od leta 1935. Obiska iz stare domovine sta se gospod Slovnik in njegova žena zelo razveselila. Njuno hišico z vrhom v najlepšem delu Sydneya krasijo umetniške slike z motivi iz Slovenije.

Večer smo preživeli ob francoskem šampanjcu in spominih. Listali smo po albumih in se ustavili pri fotografijah izpred druge, posebno pa izpred prve svetovne vojne. Zagledal sem sliko hidroelektrarne v gradnji, ki mi je bila znana s pred leti objavljenih fotografij v litostrojskih perspektivah oziroma iz časopisa »Litostroj«. Sklepal sem, da bi bile to fotografije HE Završnica in nisem se zmotil. Te orumenele fotografije so zdaj postale glavni predmet našega razgovora.

Z gospodom Slovnikom sva se sicer zelo težko sporazumela, ker je popolnoma oglešel, na pomoč nam je priskočila njegova soproga Ella, delno pa smo si pomagali tudi s pisanjem vprašanj in odgovorov. Pogovor s človekom, ki se je ukvarjal z montažo turbin pri nas pred 62 leti, je bil izredno zanimiv. Gospod Slovnik mi je veliko povedal o razpadu Strojnih tovarn in livarn, katere solastnik je bil. Po prvi svetovni vojni so se združile tri manjše tovarne turbin — Tönnis, Žabkar in Samassa v Strojne tovarne in livarne, ne zaradi boljšega poslovanja, temveč zaradi ohranitve

Orumenela slika HE Završnice iz albuma gospoda Slovnik iz Sydneya

tradicije. Končno pa so tudi ta leta 1930 propadle. Kot solastnik je Slovnik ostal praznih rok. Ker v tedanji Jugoslaviji ni bilo dovolj dela, se je odločil iti v svet. Mnogo je prepotoval, predno se je za stalno zasidral v Sydneyu.

Delal je v Avstraliji, otočjih Tihega oceana ter v Južni Ameriki. Tik pred drugo svetovno vojno je prišel na obisk v domo-

vino, in še po vojni, zadnjikrat po letu 1968, seveda s svojo ženo. Opazila sta ogromen napredek naše dežele, posebno jima je

ostala v spominu podoba nove Ljubljane.

Pozno zvečer smo se poslovnili. Zaželel sem jima, da bi se še srečali — v Ljubljani. Fotografije HE Završnica mi je Slovnik rade volje odstopil, zadržal si je le tisto, na kateri je tudi sam poleg že montiranih Peltonovih turbin.

S. Štokelj

Prosta gred turbine »C«

Odgovori na vprašanja vojakov

V zadnjem času dobivam precej pošte, za kar se vam najlepše zahvaljujem. Sicer pa mi skoraj vsi postavljate enaka vprašanja, kot je vprašanje regresa za letni dopust in vprašanje enkratne denarne nagrade, ki jo dobi vsak naš delavec med služenjem vojaškega roka. Nekateri sprašujete tudi za zaostanek dohodka, ki vam ni bil izplačan direktno zaradi odsotnosti, oziroma ker ste že bili v JLA. Na kratko želim odgovoriti na ta vaša vprašanja v našem časopisu, saj odgovori veljajo za vse enako, če ne gre za kak poseben primer, ko bi odgovor lahko bil tudi nekoliko drugačen.

• Pravico do regresa za letni dopust v letu 1978 imajo vsi naši delavci, ki so odšli na služenje vojaškega roka v JLA od 1. januarja 1978 dalje pod pogojem, da so bili pred tem zaposleni najmanj 6 mesecev in so koristili oziroma imeli pravico koristiti letni dopust za leto 1978. Upravičenci do regresa pod zgoraj navedenimi pogoji, ki se nahajajo v JLA, bodo ta regres prejeli šele pri dopolnilnem izplačilu regresa v mesecu decembru 1978. Ta denar za regrese bomo poslali na vaše naslove v JLA, ki mi jih v ta namen tudi pošiljate. V primeru, ko nimamo tega naslova, pa ga bomo poslali na naslov, ki ste mi ga pustili pred odhodom v JLA.

• Drugo zelo pogosto vprašanje, ki mi ga postavljate v svojih pismih pa je ENKRATNA nagrada v višini 500 din, ki ga izplačuje po sklepu centralnega delavskega sveta vsem našim sodelavcem na odsluženju vojaškega roka, brez razlike na delovno dobo oziroma datum odhoda v JLA. To nagrado izplačujemo oziroma jo nakazujemo dvakrat na leto, in sicer prvič konec maja ali v začetku junija in drugič v mesecu decembru za tiste, ki so odšli v JLA v drugi polovici leta. Vsem tistim, ki ste poslali svoje naslove iz JLA, pošljemo nagrade na te naslove, ostalim pa na tiste, ki ste mi jih pustili ob dohodu (običajno naslovi staršev). S tem v zvezi prosim vse tiste morebitne posameznike, pri katerih je oziroma bi prišlo do kakih pomot ali napak, da mi to takoj tudi sporočijo.

• Istočasno pa tudi ugotavljam, da vas večina redno dobiva naš časopis, vendar pa se lahko primerijo tudi kake napake ali težave zaradi katerih časopisa niste prejeli oziroma ste ga prejeli z zamudo (nepravilni in netočni naslovi, napake pri lepljenju nalepk z naslovi itd.). Zato vas prosim, da me tudi o tem sproti obveščate, da bomo napake odstranili ali jih vsaj zmanjšali.

V pričakovanju vaših novih vprašanj in pojasnil vas tovariško pozdravljam.

Vojaški referent
Stefan Trop

V SPOMIN NAŠEMU MIHU

Tragična usoda je zopet posegla v naše vrste in nam vzela našega Miho, vratarja samskega doma, poštenega delavca in človeka. Ni mu bilo dano, da bi vodil tovarno ali sedel na odgovornem položaju, toda svoje delo je opravljal vestno in velikokrat je storil še več, kot je od njega zahtevala zgolj službena dolžnost. Marsikdo izmed stanovalcev samskega doma bi zamudil službo, vlak ali avtobus za domov, če ga ne bi zjutraj zbudil NAŠ MIHA, vedno prijazni in šegavi Dolenjec.

Našega Mihe ni več. Njegovo življenje se je utrnilo med opravljanjem delovne dolžnosti.

Stanovalci samskega doma, Djakovičeva 47

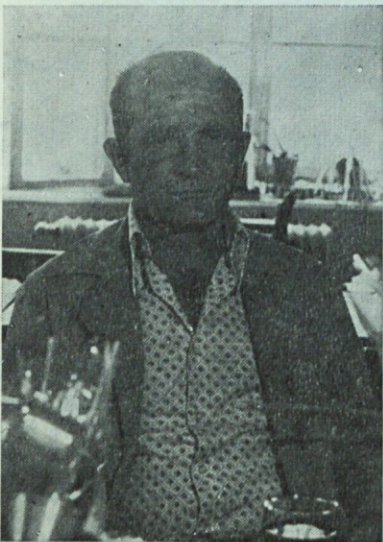
Odšla sta v pokoj

15. junija 1978 je odšla v pokoj naša dolgoletna sodelavka Jolanda ŠABERLA, vodja kuhinje. V Litostroj je prišla 1. junija 1956.

Za njeno dolgoletno sodelovanje se ji iskreno zahvaljujemo in ji želimo mnogo zadovoljstva v zasluženem pokoj.

Kolektiv delavske
restavracije

V invalidski pokoj je 30. junija letos odšel Jože GRM, ki je bil zaposled v TOZD IVET kot zbiralec odpadnega materiala. V Litostroj je prišel 6. marca 1972. Želimo mu predvsem veliko zdravljenja, ki ga je vedno pogrešal

POPRAVEK

K članku »Novi stroji — boljša tehnologija«, ki je bil objavljen v 7. številki našega časopisa, nam je dipl. inž. Josip Kesič posredoval naslednjo pripombo.

V članku piše, da je nitiranje površinsko naogljčenje s pomočjo amonijaka NH₃, medtem, ko se pravilna definicija po DIN 17014 glasi: Nitiranje je žarenje v sredstvu, ki oddaja dušik z namenom, da se površina obogati z dušikom.

Gornji popravek objavljamo tudi na željo avtorja članka, ki se s pripombo inž. Kesiča strinja.

Uredništvo

Čestitka in zahvale

Tovariš Alojz SOLCE, delovodja talinice v livarni jeklene litine TOZD PUM, je 17. junija 1978 praznoval 50. obletnico svojega življenja. Sodelavke in sodelavci mu želimo še veliko zdravja in uspehov na delovnem mestu.

TOZD PUM

Ob boleči izgubi našega sina Srečka Lovenjaka se zahvaljujemo vsem tistim članom DO Litostroj, ki so nam kakorkoli pomagali v težkih trenutkih, nam izrekli sožalje in ga spremili na njegovi mnogo prezgodnji zadnji poti.

Posebna zahvala za izkazano pozornost in pomoč sodelavcem iz TOZD PT Servis, stanovalcem Gorazdove 5, 17 in 19 za podarjeno cvetje, sindikalni podružnici pa za denarno pomoč.

Družina Lovenjak

OBVESTILO UPOKOJENCEM

Konferenca osnovnih organizacij sindikata

TITOVH ZAVODOV LITOSTROJ

v a b i

tudi letos, ob 31. obletnici

vse litostrojske upokoјence

na tradicionalno tridnevno srečanje v Poreču.

Srečanje bo v dneh 24., 25. in 26. septembra v Zeleni laguni v hotelu ALBATROS.

Prevoz bo organiziran kot običajno z avtobusi.

Odhod bo 24. septembra ob 7. uri zjutraj izpred stavbe »Slovenija avto« na Djakovičevi cesti, povratek pa bo 26. septembra po kosilu oziroma po 14. uri.

Upokoјenci lahko povabijo na srečanje tudi svoje družinske člane, vendar bodo morali za njih ob prijavi prispevati po 400 dinarjev.

Prijavite se lahko v sindikatu vsak delovni dan do 15. septembra 1978.

Nasvidenje v Poreču!

Konferenca OO sindikata
Titovi zavodi Litostroj

V počastitev praznika občine Ljubljana-Siška so se teden dni prej vsak večer na ploščadi pred občinsko skupščino vrstile kulturne prireditve. Velik delež na teh prireditvah je prispeval tudi naš pihalni orkester. Prvi večer 19. junija 1978 je bila revija pihalnih orkestru z območja občine Ljubljana-Siška, na kateri so sodelovali orkestri Litostroj, Medvode in Vodice.

Predsednik Zveze kulturnih organizacij občine Ljubljana-Siška tovariš Vilko Kolar je podelil GALUSOVA odličja nekaterim članom našega orkestra.

Za neprekinjeno petindvajsetletno sodelovanje v orkestru so prejeli zlata odličja naslednji člani:

Janez Sotlar, Stefan Jurak, Ivan Križman, Jože Kodrič, Anton Hiti, Marjan Prudič, Alojz Ferline in Jure Grintal.

Za desetletno sodelovanje so prejeli bronasto odličje:

Jani Fuss, Peter Fuss, Drago Višček, Damir Jurak in Andrej Golob.

22. junija 1978 je pihalni orkester Litostroj skupaj z našim pevskim zborom izvedel samostojni koncert.

Naslednji dan je sodeloval na proslavi v Kosezah, ki jo je v

počastitev občinskega praznika pripravila tamkajšnja skupnost.

V soboto, 24. junija pa je orkester sodeloval še na osrednji proslavi občinskega praznika v Medvodah. Ob tej priložnosti je predsednik skupščine občine Ljubljana-Siška izročil našemu orkestru priznanje občinske skupščine za področje kulture.

B. Ilič

Odšla sta v pokoj

V začetku avgusta smo na manjši slovesnosti v livarni jeklene litine spremili v pokoj našega dolgoletnega sodelavca tov. Jožeta RUPERTA.

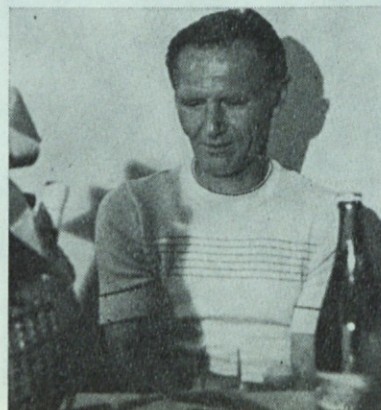
V Litostroju je bil zaposlen od leta 1953, ves čas v metalurških obratih. Pri tem se je izučil za livarja in dolga leta opravljal ta poklic. Kot visoko kvalificiran livar z bogatimi strokovnimi in organizacijskimi izkušnjami je leta 1974 prevzel odgovorno mesto delovodje v čistilnici ulitkov, kjer je delal vse do upokoјitve.

Poleg odlik, ki jih je tov. Rupert pokazal kot delavec in karsneje delovodja, velja posebej poudariti tudi to, da je ves čas svojega dela v Litostroju neutrudno delal na raznih toriščih družbenopolitičnega dela. Nesebičen in predan naši stvarnosti, borben za pravice delavcev in vedno kritičen tudi do sebe je bil priljubljen sodelavec in dober tovariš.

Ob odhodu v pokoj mu sodelavci želimo zdravja in zadovoljstva. Upamo, da ga bo pot iz bližnje sosesčine vsaj za hip večkrat pripeljala med nas tudi odlej.

Rudi Veber

Sodelavci

Mlad si prišel med nas po uspešno opravljeni poklicni šoli, kjer si se izučil za orodjarja rezkalca. Niti polno leto še nisi bil med nami, ko te je že klicala nova dolžnost — odsluženje vojaškega roka. Tiho in mirno, kot je bila tvoja navada, si se poslovil 11. junija, 1978 in odšel v vojsko.

In čez dober mesec dni nas je pretresla vest, da te ni več. Komaj dvajset let si izpolnil, ko si odšel od nas.

Radi smo te imeli, vsi tvoji sodelavci — mladi in stari, zaradi tvojega prijetnega značaja, marljivosti in mirnosti. Ko si odhajal, smo vsi želeli, da spet prideš k nam, čakali smo te in se pogovarjali, kje boš delal, ko se vrneš iz vojske.

Toda usodna bolezen je premagala tvoje mlade življenjske sile. Zelo težko je prizadela tvoja smrt vse, ki smo te poznali in s teboj delali. Ohranili te bomo v lepem spominu.

Sodelavci

23. junija smo v regulatorski preizkuševalnici z majhnim slavljenjem proslavili odhod v pokoj glavnega delovodje turbinske montaže tov. Rudija FINŽGARJA. Bil je Litostrojec od nog do glave in zvesto, vzorno in neprekinjeno delal v naši delovni organizaciji od trenutka njene ustanovitve. Ko je bil LITOSTROJ ustanovljen septembra 1946, je bil RUDI že naš, saj je takrat delal v Tovarni vodnih turbin v Škofji Loki, ki je bila z ustanovitvenim aktom z opremo in ljudmi priključena k novo ustanovljenemu LITOSTROJU.

Rodil se je v Škofji Loki, ki jo objemata dve reki, zato ni čudno, da so sojenice že ob zibelki odločile, naj postane RUDI vodnjak. Ključavničarstva se je izučil v svojem rojstnem kraju, v delavnici, v kateri so izdelovali vodne turbine. Njim je ostal zvest vse svoje delovno življenje, ki ga je napolnil z izredno marljivostjo, natančnostjo in zanesljivostjo, tako da nam ostaja kot vzor LITOSTROJCA.

Dragi RUDI, tvoji sodelavci ti od srca želimo, da bi dolgo in srečno užival pokoj. Tem željam se prav gotovo pridružuje celoten LITOSTROJ, saj si mu izdatno pomagal do njegove uveljavitve.

Sodelavci

VTISI S POLJSKE

Razpoloženje v avtobusu je bilo vso vožnjo do poljske meje zelo veselo, s pesmimi in šalami smo si krajšali 23 ur dolgo pot. Poljska nas je za dobrodošlico pozdravila z gromi in bliski. Nič kaj prijazno!

Zadnje nočne ure vožnje so se vlekle kot jara kača, ni in ni hotelo biti Krynic. V dežju in na prvi vožnji po tej deželi smo kljub spremstvu naših gostiteljev še malo zgrešili pot, tako da smo prišli na cilj ob 2. uri po polnoči. Tu so nas že težko čakali in po okrepčilu smo odšli na res zasluženi počitek.

Ves čas našega obiska na Poljskem smo prebivali v prijetnem počitniškem domu 2 kilometra od Krynic (v sobah za 3, 4 ali 5 oseb), zakonce pa so razmestili po bližnjih hišah. Okolica je bila čudovita, sami gozdovi in pašniki.

Druge skupine, ki bodo še sledile, pa bodo prebivale v novem domu (hotelu) v centru Krynic. Krynice so kraj s približno 9600 prebivalci, ki leži v visokih Beskidih. Ima 6 zdravilnih vrelcev in blatne kopeli. Zdravilišče je podobno naši Rogaški Slatini, le veliko večje je. Ljudje, ki se tu zdravijo, pijejo kryniško vodo, ki je zelo žveplena, zelo zdravilna, a prav nič dobra. Paviljon, kjer točijo vodo, je zimski vrt s prvim tropskim rastlinjem. Zunaj zdravilišča pa se razprostirajo čudoviti parki z vodometi in takoj je opaziti, da je kraj izredno čist. Ljudje so skromni, toda zelo lepo oblečeni. Taksiji so za naše pojme tako poceni, da smo se kar naprej prevažali sem in tja. Zrak je višinski, oster in smo se vsi zelo dobro počutili.

Iz Krynic smo se povzpeli z zobato železnico na bližnji hrib, od koder je bil čudovit pogled na vso dolino pod nami s hoteli in raztresenimi počitniškimi hišicami.

Drugič spet smo se odpeljali mimo Krakova do rudnika soli Wieliczka, nato pa dalje do zloglasnega taborišča Oswiecim. V drugi svetovni vojni od leta 1940 je bilo to največje nacistično koncentracijsko taborišče in poleg njegove uničevalne taborišče Birkenau. Skozi ta taborišča je šlo okoli 4,4 milijona ljudi, od teh se jih 4 milijone ni nikoli več vrnilo. Tu smo najprej obiskali paviljon Jugoslavije št. 17. Ob spominskem sarkofagu smo obstali in z minuto molka počastili spomin vseh žrtev, ki jih ni bilo malo ter solznih oči in s tesnobo v sru nanj položili šopek cvetja.

Ogledali smo si tudi Krakovo. To je staro in zelo zanimivo mesto. Ustanovljeno je bilo že v 13. stoletju. V mesto smo se pripeljali prek reke Visle in takoj na desni strani zagledali mogočni grad Wawel s katedralo, kjer so kronali in pokopavali poljske kralje. Oči so nam obstale na lepih bakrenih strehah tega gradu. Mimo lepih parkov smo se odpeljali do malega trga, izstopili in odšli po mali uličici do prostranega trga, kjer stoji čudovita Marijina cerkev, zidana v gotskem slogu. Oltar Sv. Marije (naredil ga je Veit Stoss v 15. stoletju) je bil med nemško okupacijo odpehlan in po vojni vrnjen in postavljen na staro mesto.

Krakovski trg je obdan s starimi palačami, sezidanimi v starem slogu, obkrožen s kavarnicami, kjer strežejo mlade čedne Poljakinje, oblečene v narodne noše. Golobi sredi trga, sončniki pisanih barv in pod njimi prodajalke cvetic. Vse daje trgu prijetno domačnost. Po ozkih ulicah smo prispeli tudi do mesta, kjer slikarji slikajo in nato prodajajo svoje umetnine — pariški Montmartre v malem.

Ko je prenehalo deževati, smo si ogledali še znamenito Jagelonsko univerzo znanosti, eno najstarejših v Evropi, saj je bila ustanovljena leta 1364. Prehodili smo nekaj parkov, si ogledali še nekaj spomenikov in noč je bila tu.

Vrnili smo se v Krynice, po večerji pa smo šli še na ples v veliko dvorano — kavarno, kjer smo ob zelo dobri glasbi plesali do 11. ure zvečer. In takovsake večer. Nedaleč od našega počit-

slavnostno poslovilno večerjo. Prišli so naši prijatelji — predstavniki letalske tovarne WSK PZL iz Mielca. Z nami so nazdravili, nam zaželeli še povratka v njihov prijetni kraj in pa srečne vožnje domov.

4. julija zelo zgodaj zjutraj pa smo se odpravili proti domu. Pot nas je vodila prek Češkoslovaške

Počitniški dom tovarne letal WSK iz Mielca, kjer smo stanovali

niškega doma je bil lokal, imenovan »Tih kotiček«, ob svečah in godbi pa z našo navzočnostjo se je tih kotiček kaj kmalu spremenil v hrupni kotiček, kjer smo se zabavali in naplesali.

Po željah vseh izletnikov smo naredili tudi izlet v Zakopane, zimsko športni center in zdravilišče. Zakopane, 25.900 prebivalcev, ležijo na severnem obrobju Visokih Tater in so izredno lep kraj, če sije sonce. Želeli smo si videti ta čudoviti gorski svet, a za nas so vse te lepote zastrl deževni oblaki. Obiskali smo še Novi Sacz.

Predzadnji dan smo imeli še

in Madžarske. V madžarski prestolnici Budimpešti smo si kar med vožnjo iz avtobusa ogledali središče mesta, Elizabetin most, nato pa se ob Blatnem jezeru še zadnjič ustavili ter se ob zvokih ciganske glasbe okrepčali. Na madžarsko jugoslovanski meji so nas cariniki kar predolgo zadrževali in tako smo prispeli v Ljubljano zelo pozno — ob 3. uri zjutraj vsi pošteno utrujeni, isti dan pa nas je čakala še služba. In vendar je bilo zelo prijetno. Vsa zahvala gre organizatorjem tega izleta, posebno še našemu prijaznemu vodiču Ziki.

TE-MA

PRAZNOVANJE NAŠE KRAJEVNE SKUPNOSTI

Preteklo je eno leto od praznovanja prvega praznika krajevne skupnosti Litostroja.

Tudi letošnji krajevni praznik moramo vsi krajanje kar najslavesneje proslaviti. Krajevna konferenca SZDL pripravlja osrednjo proslavo, ki bo v prvi polovici septembra.

V počastitev našega praznika bomo razvili prapor ZRVŠ, najmlajši krajanje krajevne skupnosti Litostroj pa bodo izvedli pester kulturni program.

Vse krajanje vabimo, da se te osrednje prireditve v počastitev našega krajevnega praznika zagotovo udeležijo.

Predsednik zbora delegatov KS inž. Ivan Savor

KAJ SE POGOVARJATA POLDE IN IVO

Dragi bralci! Polde in Ivo sta naša sodelavca. Ne sprašujte in ne iščite v telefonskem imeniku njihovih števil! Polde in Ivo je lahko vsakdo izmed nas. Seveda se med delom pogovarjamo, sestankujemo, razpravljamo itd. Včasih se pogovarjamo o stvarih, o katerih se moramo, da bi delo nemoteno teklo, da bi bili o vsem obveščeni itd., mnogo razgovorov pa je tudi takih, ki nam kradejo dragoceni delovni čas. Z drugimi besedami takrat ne delamo, ne proizvajamo, ne ustvarjamo dohodka.

O tekočih ukrepih za boljše gospodarjenje smo v naših »Internih informacijah« že pisali. Med drugim smo se odločili, da bomo v prihodnje boljše izkoriščali delovni čas, da bi tako več delali, več proizvedli in na koncu več delili.

Polde in Ivo se pogovarjata.

Ugibanje o tem, kaj se pogovarjata, prepuščamo vam, dragi bralci. Vse odgovore, duhovite, smešne, resne, zbadljive in druge nam čimprej pošljite v uredništvo časopisa. Lahko jih vržete tudi v nabiralnike za zbiranje prispevkov za časopis.

Odgovore bomo objavili v naslednji izdaji našega časopisa.

Prosimo vas, podpišite svoje odgovore, da jih bomo lahko honorirali. Trije avtorji, najbolj duhovitih in izvernih odgovorov prejmejo poleg honorarja še knjižne nagrade.

UREDNIŠTVO

Iz Krme... ..na Pokljuko

22. in 23. julija je bil na programu litostrojskih planincev izlet na Gorenjsko. Na praznično soboto ob 12. uri in 30 minut se je zbrala mešana skupina, med njimi tudi dva pionirja, pred Viatorjem, jaz kot vodja izleta pa sem se jim pridružil v Kranju. Ko sem vstopil v avtobus ter zagledal večinoma znane obraze, med njimi tudi nekaj zelo izkušnenih planincev, me je takoj minil strah, kajti vedel sem, da mi bodo pomagali, če bo potrebno, bil je namreč to moj prvi izlet, kjer sem bil določen za vodjo. Dan je bil že od zjutraj lep, zato se je obetal prijeten izlet. V Mojstrani smo izstopili iz avtobusa in se napotili po dolini Krme proti Kovinarski koči. Pot po dolini je bila izredno prijetna, sem pa tja nas je zmotil jekleni konjček ter nas zaprašil, vendar pa nas to ni spravilo v slabo voljo, saj smo vedeli, da bomo naslednji dan tam, kjer avtomobili nimajo dostopa. Oskrbnika koč sta nas gostoljubno sprejela. Takoj sta nam ponudila topli obrok. Ko smo se okrepčali z okusno enolončnico, nam je oskrbnica ponudila tudi kislomleko, katerega so se nekateri zelo razveselili, še bolj pa sveže pehtranove potice. Po večerji smo se na svežem zraku pomenkovali ter ugibali za naslednji dan, nekateri pa so šli na krajši sprehod. Ko se je popolnoma stemnilo, smo odšli spat.

V nedeljo sem se zbudil že zelo zgodaj ter skozi okence na strehi takoj pogledal, kako je zunaj. Bil sem vesel, kajti nebo je bilo popolnoma čisto, zato sem ob 5. uri z olajšanjem prebudil ostale ter jih obvestil, da jih v jedilnici že čaka topel čaj ter da se ponovno obeta lep dan. Ko smo se vsi dobro okrepčali, smo krenili po poti proti Zgornji Krmi.

Ko smo hodili že dobre pol ure, smo zavili v levo v strmino, ki smo jo obdelovali debele štiri ure. Ker je bila pot dokaj strma, je nekaterim zmanjkovalo moči, ne pa volje ter pomoči drugih planincev. Posebno se je izkazal Bine, ki si je za nekaj časa optal kar dva nahrbtnika, enega spredaj, drugega zadaj. Ob 11. uri smo stopili na vrh Debele peči, kjer smo imeli daljši počitek. Z vrha je bil prečudovit pogled na Triglavsko pogorje z obilico snega, na dolino Krme, vse tja do naše izhodiščne točke Mojstrane pa tudi na drugo stran na Pokljuko. Ko smo se dodobra nagledali naših lepot ter se odpočili, smo se spustili po Lipanški planini proti Blejski koči. Pot po planini je bila lahka in prijetna in kar naenkrat smo bili pri koči. Od delavcev, ki so pospešeno delali, smo zvedeli, da bo koča sprejela prve planince 6. avgusta. Po krajšem postanku smo se odpravili dalje proti Pokljuki. Med potjo smo se za krajši čas ustavili še na Javorniški planini ter se do sitega najedli kislega mleka. Na poti skozi gozd smo videli sledove petkovega neurja. Mnogo smrek je bilo izravnanih, po tleh pa vse polno smrekovih vejic. Ko smo iz gozda stopili na cesto, smo se napotili k delavski restavraciji gozdnega gospodarstva ter se odžejali s pivom ter sokovi. Do odhoda avtobusa je bilo še veliko časa, zato smo se pred hišo posedli v travo ter se sončili. Ob 17. uri in 30 minut pa smo se z avtobusom odpeljali proti Bledu in nato proti Ljubljani. Na od sonca rahlo ožganih obrazih je bilo videti zadovoljstvo in veselje, kajti preživeli smo dva čudovita dneva v gorah.

Rudi Veber

Oddahnimo se, da bomo lažje šli naprej

DVA VENEDIGERJA

(Nadaljevanje z 8. strani)

nji koči, mi spomini uhajajo nazaj. Enajst let bo že, ko je naš alpinistični odsek obiskal ta del Visokih Tur.

Takrat nam je gora dala veliko opravka, pokazala je vse svoje zobe. Na pot smo šli od spodnje kočice, pred nami je bilo 1500 m vzpona in 2300 m spusta. Čez noč je nastal vremenski preobrat, ohladilo se je, padal je leden dež, zgoraj na okrog 2700 metrov je snežilo. Bilo nas je sedem, dobro nabrušenih, trdno odločenih, da se povzpemo na goro. V strmih pod vršnim grebenom je bilo že do kolena novega snega, pihal je močan veter. Vidljivost je bila slaba, koraki so postajali težki in počasni. Naveze, ki so startale od zgornje kočice, so se umikale, ne da bi dosegle vrh. Na pomoč je bilo potreba poklicati tehniko. S pomočjo kompasa in višinomera smo se pretolkli na greben, ki se

je zožil v oster rob. Do vrha naj bi manjkalo še nekaj višinskih metrov. Lojz me je poslal naprej za celo dolžino vrvi. S pogledom nazaj sem iskal tovariše, toda samo napeta vrva je izginjala v megli, poteg pa je dal vedeti, da so nekje za mano. Še je bilo treba naprej, korak za korakom, obhajala me je tesnoba in dvom, toda naenkrat se je svet pred mano strmo prevesil navzdol — bil sem na vrhu. S stiskom rok smo si čestitali, da smo uspeli, kajti gora nam je pokazala svoj najtemnejši obraz, mračen in grozeč. Sestop je bil prava kalvarija, dolg 7 ur, zgoraj je snežilo, spodaj deževalo. Vendar cilj je bil dosežen. Ostal je svetel spomin, kakor je svetla in smehljajoča gora tokrat, ko se vračamo z nje. Še zadnja travnata strmina in že sem pri Johannesovi koči, tovariši pridno strežejo, pivo se iskri v kozarcih, vse se je srečno končalo.

Andrej Anžin

vesti iz obratov

TOZD PUM

Problematika proizvodnje v naši temeljni organizaciji je na prvem mestu izdelava modelov. Proizvodne naloge skupnih izdelkov in tudi potrebe naših zunanjih naročnikov so tako široko zasnovane, da naša modelna mizarna pri sedanjih zmogljivostih ne zmore tekoče izpolnjevati vseh zahtev. Kljub pomoči zunanjih kooperantov, ki nam izdelujejo modele, je situacija težka. Možnost izdelave večjega števila modelov bi morali najti tudi v sami organizaciji dela, poenostavitvi tehnoloških postopkov, kjer je to možno in čim pogostejši uporabi standardnih modelov za nalitke in livne kanale.

Kljub poletnim dopustniškim mesecem delo v delavnicah živahno teče. Izdelujemo več modelov za HE Nabrifa, HE Čakovec, HE Jablanica, posebej pa moramo omeniti izdelavo modelov za rotor drobilnega mlina za Salonit Anhovo.

Proizvodnja sive litine je že nekaj mesecev enaka. Čimprej moramo izdelati ulitke za črpalke Sladkorne tovarne Ormož in za Virovitico. Posebno moramo hiteti tudi z izdelavo ulitkov dieselskih motorjev za Jugoturbino iz Karlovca.

Izdelava ulitkov specialnih litin je raznovrstna, poleg stalnih ulitkov za cementarne in mline za drobljenje kamna in rud, izdelujemo tudi večje število rotorjev in drugih visoko legiranih delov črpalke.

V oblikovanju ulitkov zelo pospešeno izdelujemo ulitke za žerjave za Sovjetsko zvezo, prav tako tudi reductorje. Pričeli smo izdelovati že prve ulitke za HE Nabrifa in Minel iz Beograda.

V čistilnici pa končujemo izdelavo zadnjih ulitkov za HE Ruahihi in HE Tikveš. Težnja vsega kolektiva je, da že v septembru izdelamo vse ulitke, ki so predvideni za finalizacijo skupne proizvodnje v letošnjem letu. Z zavzetostjo in pravilno usmeritvijo bomo to uspeli.

Istočasno pa želimo čimprej dobiti vso dokumentacijo za izdelavo ulitkov skupne proizvodnje, ki mora biti končana v prvem četrtletju prihodnjega leta. Kritično je stanje naročil viličarske proizvodnje, kajti serije posameznih tipov so velike in proces izdelave ulitkov traja nekaj mesecev.

Naročila ulitkov blagovne proizvodnje dotekajo v večjem obsegu, kot jih lahko realiziramo. Zelo veliko naročil imamo za Dalmacijacement iz Solina, Usje Skopje in Cementarno Beočin.

Omeniti moramo, da je pričela poskusno obratovati nova regeneracijska naprava za livarski pesek v jeklolivarni. To je velika pridobitev, ki se bo zelo hitro amortizirala, saj se bo zmanjšala količina nabave novega peska, pa tudi večkratnih zastojev v oblikovalnici zaradi nerednega prevoza dobaviteljev peskov ne bo več. Podobna naprava že več let uspešno obratuje tudi v sivi livarni.

A. Gruden

TOZD MONTAŽA TURBINE

Za HE Ruahihi pospešeno poteka mehanska obdelava prve in druge spirale. Sledil bo tlačni preizkus s prevzemom in površinska zaščita. Spirali bosta predvidoma odpredelani na Reko 25. avgusta, kjer ju bodo natovorili na ladjo Heroj Semjanović in ju odpeljali do pristanišča Auckland na Novi Zelandiji.

Od naročene opreme bomo v letošnjem letu odpredelali še ob vodilnika, ki sta še v fazi mehan-

ske obdelave. Opremo za loputo in tlačno napravo za bomo odpredelali v prvem četrtletju prihodnjega leta.

Na gradbišče smo za HE Sjenica že odpredelali vse predbetonirane dele z drenažnimi črpalkami. V fazi transportiranja se trenutno nahaja spirala z vstopno cevjo in vodilnikom.

Pripadajoča predturbinska loputa premera 2700 je v fazi funkcijskega preizkusa in bo predvidoma pripravljena za odpremo do 31. avgusta. Gonilnik z ležajem in ogljeno tesnilko je gotov in pripravljen za površinsko zaščito pred odpremo.

Na turbinski gredi trenutno tuširajo drsne segmente (dele) vodilnega ležaja, zatem pa jo bodo odpredelali v tovarni Rače Končar na skupno povrtavanje z generatorsko gredjo.

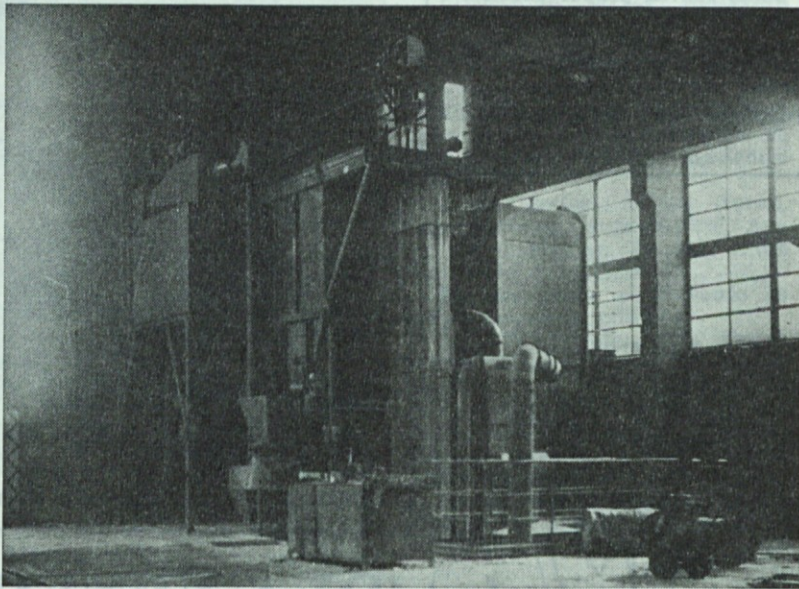
Vsi deli za tlačno napravo so mehansko gotovi in trenutno v fazi preizkusne montaže pred funkcijskim preizkusom. Tlačna naprava bo pripravljena za odpremo predvidoma v začetku oktobra 1978.

V začetku avgusta 1978 smo za HE Zakučac odpredelali spiralo in vodilnik za II. agregat. Gonilnik, turbinska gred, ležaj in tesnilka bodo pripravljena za odpremo do 31. avgusta. Prav zdaj poteka tuširanje drsnih segmentov vodilnega ležaja po turbinski gredi.

V fazi mehanske obdelave pred preizkusno montažo se nahaja tudi drugi kroglasti zasun, premera 2600. Glede na trenutno stanje predvidevamo, da bomo zasun odpredelali v oktobru. Tlačna naprava II. agregata je montažno gotova in trenutno v fazi funkcijskega preizkusa.

DIESELSKI MOTORJI

Za Uljanik iz Pulja pospešeno izdelujemo motorje tipa 6 T 23 LH. Od naročenih motorjev se tri ohišja nahajajo v fazi preizkusne montaže, tri ohišja v fazi tlačnega

Glavni del opreme za regeneracijo peska v livarni jeklene litine (Foto J. Žlebnik)

KOVAČIJA POD NOVO STREHO

Če bi pred meseci vprašali delavce kovačije, kaj si najbolj želijo, bi verjetno odgovorili: Nove strehe nad svojim obratom. Ta želja je razumljiva in upravičena.

Stara lesena konstrukcija in streha sama nista mogla več vzdržati večjega naliva, pretila pa je celo nevarnost, da se je del porušila.

Danes nad kovačijo montiramo novo jekleno konstrukcijo, ki jo je dobavilo podjetje TRIMO iz Trebnjega. Vrednost te investicije znaša približno 160 starih milijonov. Sredstva so bila planirana in oddvojena s planom o investicijskem vzdrževanju za leto 1978.

Kljub skrbnim pripravam za to obnovo pa ne teče gladko. Dobavitelj je kasnil z dobavo kar cel mesec, vzrok naj bi bil v specifič-

preizkusa, tri ohišja pa v fazi mehanske obdelave.

Ladjedelnica »3. maj« iz Reke je naročila 6 motorjev istega tipa. Od naročenih motorjev so ulitki gotovi in predani v mehansko obdelavo.

Zaradi pomanjkanja dela je montaža dieselskih motorjev prevzela v izdelavo 15 7,5 tonskih viličarjev. Za naročene viličarje so v montaži že prenesena ogrodja in ostali manjši elementi.

ČRPALKE

Za naročnika Podravino iz Djordjevca smo odpredelali štiri črpalke tipa VO 17. Odpredelali smo tudi tri črpalke tipa CV 9 za Elektrotehno iz Ljubljane.

V montaži se trenutno nahaja črpalka za projekt Koper 7CNT2, črpalke Vi 4/28 za Dunav iz Pančeva in črpalke VO 17 za HE na Vrbasu. Zaradi pomanjkanja dela tudi montaže črpalke prevzema razna montažna dela drugih proizvodov.

ŽERJAVI

V drugi polovici julija 1978 smo odpredelali polarno dvigalo 400 Mp za ZSSR.

Odpredeljen je tudi naročeni 5,5 tonski žerjav za Krško. Za ZSSR smo odpredelali pet reductorjev tipa AB-560 in 11 reductorjev tipa A-2100. Za ZSSR je za letošnje leto naročenih 20 podobnih mehanizmov.

Od naročenih mehanizmov je 10 kompletov že v fazi preizkusne montaže, za 10 kompletov pa se ohišja nahajajo še v fazi mehanske obdelave. Predvidoma bo 5 mehanizmov pripravljenih za odpremo v septembru, pet v oktobru in 10 mehanizmov v letošnjem novembru.

V začetni fazi preizkusne montaže se nahaja tudi drugo polarno dvigalo za ZSSR Mp z mačkoma 400 Mp in 80 Mp).

Trenutno povrtavajo glavne nosilce mosta za prilagodene vijake.

Za TOZD IVET naročeni žerjav 5,5 x 11,2 je v fazi preizkusne montaže, mehanska obdelava je že izvršena, po preizkusni montaži pa ga bodo montirali na polju 7 v obdelovalnici.

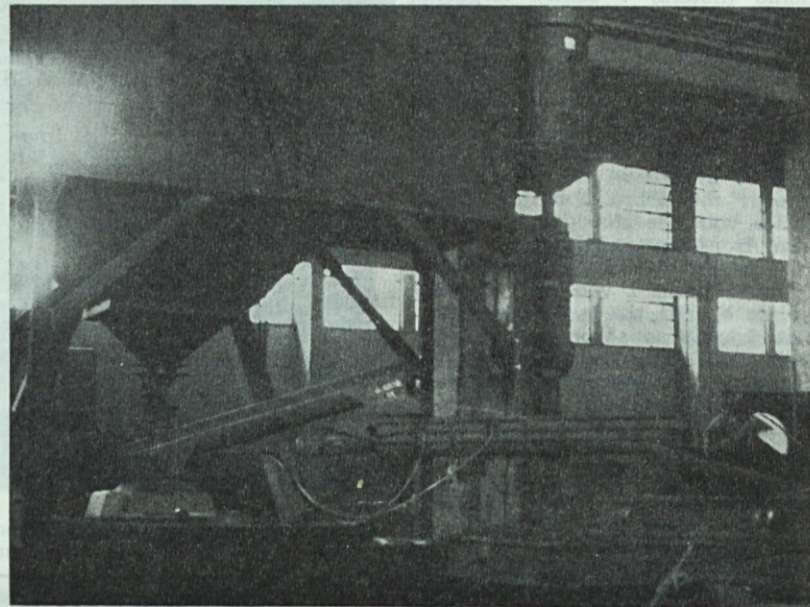
Seme Bruno

Nova oprema v livarni jeklene litine

Pred približno šestimi leti smo z ekonomskimi izračuni dokazovali, v kakšnem času se bo amortizirala predvidena nabava opreme za regeneracijo peska v livarni sive litine in koliko finančnih sredstev bomo prihranili pri uporabi te naprave. Kar smo takrat predvidevali, se je uresničilo. Naprava za regeneracijo peska v livarni sive litine je predelala že več tisoč ton livarskega peska ter v celoti izpolnila vsa naša pričakovanja.

Sedaj se je tudi v jeklolivarni ob uvedbi novih tehnoloških postopkov za izdelavo livarskih form pokazala nujna potreba za nakup podobne naprave za regeneracijo peska. Regeneracija, to je obnavljanje in ponovna večkratna uporaba livarskega peska seveda pomeni znatne prihranke pri nabavi tega materiala. Pri tem se kvaliteta peska le neznatno spremeni.

se nato zbirajo v tako imenovanem prehodnem silosu. Od tu prihaja pesek v glavni drobilec, ta pa ga zdrobi v prvotno granulacijo. V naslednji fazi se iz peska v posebnem filtru odstrani prah ter preko hladilnika in s pomočjo pnevmatskega transporta dviga v dva silosa za regenerirani pesek, od katerih ima vsak zmogljivost približno 200 ton. Naprava lahko predela v eni uri 6 ton pe-

Dnevni silos za stari in novi pesek s kontinuelnim mešalcem (Foto J. Žlebnik)

Naprava za regeneracijo peska v livarni sive litine je bila naročena v celoti pri tvrdki »EKMAN«, nova naprava v jeklolivarni pa je izdelek »GOSTOLA« iz Nove Gorice. Cena je bila konkurenčna, naprava je v celoti izdelana iz domačega materiala in plačana seveda v dinarjih in ne v konvertibilni valuti kakor prva. Podjetje Gostol, ki ima specializirano trgovno organizacijo za proizvodnjo livarske opreme se namreč trudi, da bi po svojih možnostih izpolnil vrzeli pri pomanjkanju tovrstne opreme v naši državi in tako pozitivno vplival na zmanjšanje uvoza te vrste.

In kako poteka regeneracija peska s pomočjo te naprave?

V prvi fazi se pesek iz form, iz katerih je bil odstranjen odliček, zdrobi na manjše delce, ki

ska. Ta regeniran pesek potem s pnevmatskim transportom potuje v dnevni silos v oblikovalnici jeklolivarne.

Iz tega silosa izteka pesek v mešalec, kjer mu dodamo določen odstotek novega peska, veziva in katalizatorja, nakar dobro premešan prihaja zopet v roke livarju za nadaljnjo uporabo.

Pohvaliti moramo vzorno sodelovanje med TOZD PUM in IVET, kakor tudi prizadevnost monterjev Gostola pod vodstvom tovariša Flajsa in gradbeno podjetje Bežigrad. Lokacija, katero je predlagal TOZD PUM, zelo dobro zapolnjuje proizvodne površine, vendar je bilo potrebno seveda tudi precej truda, da so bila vsa montažna dela v celoti izvršena.

F. Dvoržak

POŠKODBE V JULIJU 1978

TOZD/DS	število poškodb	število boln. dni
TOZD PUM — livarna sive litine	11	106
livarna jeklene litine	5	96
TOZD PZO	2	29
TOZD OB	6	80
TOZD MONT	1	35
TOZD PPO	2	7
TOZD TVN	2	12
TOZD IVET	1	74
TOZD PROD	1	21
TPZD ZSE	1	21

Iz razpredelnice je razvidno, da smo v naši delovni organizaciji v juliju imeli 33 poškodb, od tega so se štiri pripetile na poti v službo oziroma iz nje.

Zaradi poškodb smo izgubili 481 delovnih dni ali povprečno 14,5 delovnega dne na eno poškodbo.

Glavo sta si poškodovala 2 delavca, oči 10, telo 1, prste rok 7, ostali del roke 1, noge pa si je poškodovalo 12 delavcev.

Največ poškodb se je pripetilo v četrtek 15, nato v torek 7, v sredo 6, v petek 3 ter v ponedeljek in soboto po 1 poškodbo.

V juliju smo imeli 3 poškodbe manj kot v istem mesecu lani. Lani smo zaradi poškodb izgubili 459 delovnih dni ali povprečno 12,7 delovnega dne na eno poškodbo, kar je nekoliko manj kot v lanskem letu.

Služba varstva pri delu

Janez Virag